

ქვეყნის

ოკუპირებული საქართველოს სალიბერატურო შურნალი

განცხადების ტარიფი:	ხელის მოწერა:	რედაქციის მისამართი:
ურთი გვერდი . . . 150 მ.	ურთი წლით 10 მ.	რუსთაველის 36, № 22.
ნასვყარი გვერდი . . . 75 მ.	საში თვეთ 3 მ.	კონტორის მისამართი:
წიფთსეფი გვერდი . . . 35 მ.	ცალკე წიფერი ყველგან—50 კ.	განაულებების სახალ. კომისარიატო, სახელ- გამი.
		მიიღება ხელის მოწერა დილის 8—2 ს.

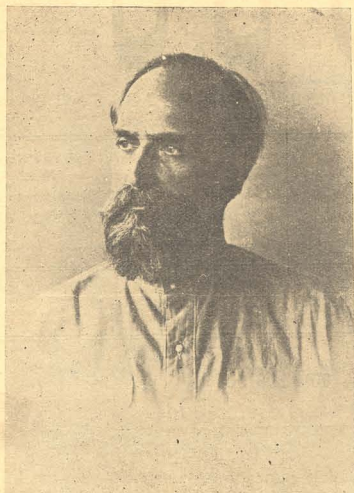
№ 28	ივნისი 1925 წ.	№ 28
------	----------------	------

*ქალაქი
ჩხ. ქვეყნის
ტრიაუნოვა*

სამ. ს. ს. რესპუბლიკის მთავრობა

სხედან მარტნიდან მარჯვნივ: ამხ. კუჭიძე (ჯანმრთ. კომისარო), ვ. ხუტლუაშვილი (სამხედრო), ი. ვარძიელი (იუტიციის), მათიკაშვილი (შინაგან საქმეთა), ~~საგანგებო კომისია~~ (საგანგებო კომისია), ე. კვარტალიანი (საგანგებო კომისია), ალ. ალაროძე (კომისართა საბჭოს საქმეთა), შალვა ელიაძე (ენტრში, ს. კომისართა საბჭოს თევჯოთ-მარე), ა. გეგეჭკორი (მაწათმოქმედების), ა. რუხიძე (სტატიტიკუ-სამმ რთვლოს გამე), ა. მიქაძე (შრომის), დ. კანდელაკი (განათლების), ს. ჯულელი (თამჯდომარის მოადგილე), ლ. გმერელიძე (შინაგვეკრობის), ა. დოლიძე (მემა-გლეხთა ინსპექცი).

საქართველოს ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტის თავმჯდომარე აზხ. ფ. მახარაძე.

ქალაქის აღმასკომის თავმჯდომარე აზხ. ლ. სუხიშვილი.

ქალაქის მილიციის უფროსი აზხ. ხმალაძე.

კველის გვირი.

— მღვდლო, რაღაცა მინდა ვითხრა და...—უთხრა ფოფოდიამ მღვდელს მამა ვასილს, წყნარად მიუხალოვდა, დარდიანი თვალებით და მოკრძალებით შეხედა ქმ.რს თვალბეჭში და სიტყვა გაწყვიტა. უნდოდა დაემატებინა: მეშინიან არ გაჯაფრდო, მაგრამ ვერ გაუბედა და თავისი სიტყვები ასე დაათავა:

— არ ვიცი რა იქნება.

მღვდელმა სათვალეები მოიხსნა, წიგნი მუცელზე დაიდო და ცოლს შეხედა. მოხუცებული იყო. სამოც წელს უკვე გადასული. განიერი, თხელი, თეთრი და ნიჩბაგავით გაშლილი წვერი ლაპარაკში უთრთოდა. ისეთივე თეთრი უღვაშები წვერებს გადმოჰყვნოდა; ცხვირის ძირში უღვაშები თამბაქოს ბოლით გაყვითლებული ჰქონდა. მხარბეჭიანი იყო, ჩასუტებული, სახე თეთრ-წითლური, ხნის შეუფერებელი სუფთა ჰქონდა, ოდნავ დანაოკებული, დინჯი და დარბაისიერი. სიბერით დასველებული თვლებს რაღაცა ნალღვლის უზინარი ბეჭედი ეჯდა. ეს ამ ბოლო წლებში დაეტყო. წინედ კი მისი სახე მრისხანე იყო, მეღვარი, მძაური და უღარდელი; დარბაისლობასთან ერთად საკუთარ თავის იმედს და ნების ყოფას გამოხატავდა. აწ კი,

სულიერი მდგომარეობის აღწერება შეეძლო. ამას კი ოჯახშია დიდი უსიამოვნება მოჰყვებოდა ხოლმე, მეტადრე მას შემდეგ რაც მღვდელს ხალხმა ეკლესია დაუკეტა.

— სთქვი რა არის?—ნება დამრთველ კილოთი უთხრა ცოლს.

— ისა, რომ.. ჩემის თვალთ კი არ მინახავს, მაგრამ დედაკაცებმა მიიხრეს.. თქვენს თამროს ყური უგდეთო..—ვერა ბედვედა ერთბაშად თქმას.

— რა არისო?—დაეკითხა მღვდელი. და, წამოწოლილი-წამოჯდა.

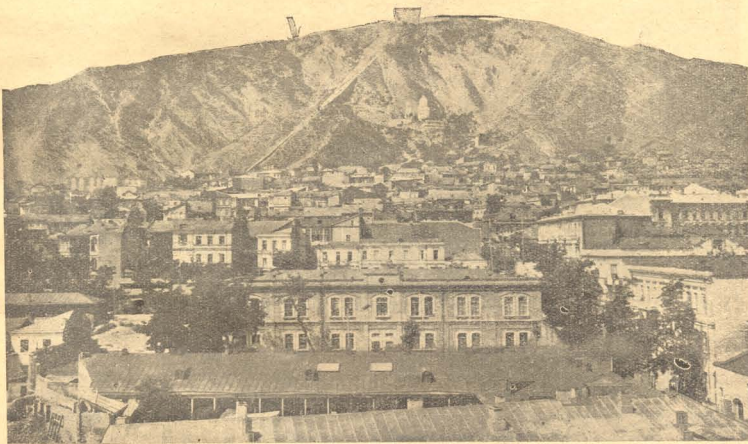
— ისა რომ.. ჩირიკიანთ გიგოს დასდევსო..

— როგორ თუ დასდევსო?! აი, იმ ღმერთ დაკარგულ კომისონლისტს? რასა ნიშნავს ეს? გაფითრდა მღვდელი.

— რა მოგახსნო, მხოლოდ კარგი კი არა უნდა იყოს-რა. აი, წუხელიც მთვარის ჩასვლამდის ერთად ყოფილან გალავანში, მთელი სოფელი ლაპარაკობს.

— რა უნდათ მერე? გადაბირება ხომ არ უნდა გოგოსი? იმისიც ურჯულთაა გზაზე დაყენება?

— რა ვიცი. ერთი კვირა ვებრძვი თამროს. უშე-

თ ბ ი ლ ს ი.

ყველა ამას ნალღვლის ლეჩაქი ჰქონდა გადაუარებელი. მელოუ თავზე სოსანი ხავერდის შეცვეთილი სკუფია ეხურა.

ქმარმა, რომ შეხედა, ცოლს გულში შიტმა ვაკვრა, იმ შიშმა, რომელსაც მუდამ განიცდიდა, ქმარს ხელში. ფოფოდიას ქმარი უყვარდა, როგორც ყოველ დედაკაცს უყვარს ქმარი, მაგრამ დიდი შიში და მოკრძალება ჰქონდა. მისი მორჩილი თვალებით შემცქერელი და სურვილებიც ამსრულებელი იყო. მღვდელს ასე ჰქონდა საქმე ოჯახში დაყენებული. ასე ეპყარობოდა მრევლსაც. ეს იყო მიზნები, რომ ფოფოდია ენაოც კრძალვით მიუდგა ქმარს, მით უფრო, რომ ის, რაც უნდოდა ეთქვა ქმრისთვის, თავის თავად საშიშრო იყო: ამ სათქმელს მღვდელის დამწვინებელი

ნოდ მინდოდა გამესწორებინა საქმე, მაგრამ ვერას ვაგებდი. პასუხსაც არ მაძლევს.

— მინც რაში არის საქმე?—მღვდელს სიბრაზე ემჩნეოდა.

ფოფოდიას სოფელში სრული ჰქუის ადამიანის სახელი არ ჰქონდა და თვით მღვდელიც ხშირად ტუტუტეს ეძახდა, გაუბედავ სიტყვა-პასუხით აბრაზებდა ქმარს.

— რა ვიცი. ახალგაზდა ქალ-ბიჭს შუა რა უნდა იყოს? უყვარს ერთმანეთი.

თვით ქრისტე ღმერთს, რომ დაეწყევლა მღვდელი, მაშინაც ისეთი თავზარი არ დაეცემოდა, როგორც ეხლა დაეცა. ნიკაბი აუკანკალდა და მასთან ერთად წვერიც.

ბებერ თვალებში სისხლი მოაწვა. სიბრაზის გამო იმ წუთს ვერ მიხვდა კოლს სიტყვები რასა ნიშნავდა. იგრძნო კი, რომ მის ოჯახში ის მოხდა, რაც არ უნდა მოხხდარიყო. წინი ტახტზე დადო, ადგა, დერეფანში გზა გამოიარა, პაპიროზს მოუკიდა. ფოფოლია იქვე დარჩა ტახტზე ჩამომჯდარი თვალზე დაშვებულ ფეხებში უცქერდა მის წინ მოსიარულე მღვდელს. ამ სიარულშივე ატყობდა, მღვდელი მრჩუნებდა და გული ელოდა. მღვდელი პაპიროზა დაამშვიდა, კოლს მიუბრუნდა და უთხრა:

— თამროს დამიძახე.

ფოფოლია შიშით აკანკალდა. მის თვალ წინ მამისა და შვილის შეხვედრის დრამა უნდა მომხდარიყო; თამრო

კი, კოლისაგან გაგონილმა ამბავმა, მისი გონება სულ პირქვე დასცა ერთ ფიქრს გულარ დაადგა. რამ უნდა მოხხდარიყო წინეთ სოფელში, რომ მღვდელს პირველს არა სკოდნოდა. რაც წესი და დისციპლინა ჰქონდა ოჯახში, იგივე ჰქონდა სოფელში როგორც ოჯახში, ისე მრევლში გამგე იყო ცხოვრებისა. მუდამ წინდაწინ იყო, რაც უნდა მომხდარიყო სოფელში, ვის რა ელო გულში, ვინ რასა ფიქრობდა. ეხლა კი, მის ოჯახში დიდი რამ ისე მოხდა, რომ ვერა გაიგორა. სოფელში უკვე იცის მისი ქალის ამბავი, დედაკაცები უკვე ჭოროკანობენ. იმის კი ეძინა, როგორ მოხდა ეს? შვილს რატომ ვერა შეატყობოდა თათქოს თავის მორჩილებში ჰყავდა შვილიცა და ცო

1. მენახშირეები. 2. შუშის გამყიდველი. 2. ფეხის მშენებლები.

დღის ერთა შვილი იყო, თავნება, ნებიერი, ჯიუტი; მღვდელიც მრისხანე და ვიხიციის რა მოხდებოდა. სულს გაეპარა ფოფოლიას. თვალებში შეხება მღვდელს და ნელა წამოდგა. ფეხები არ ემოჩიოებოდა. მღვდლის მოსახრებანი კი მუშაობდნენ. მოიფარა, ჯერ აღელვებული ვარ, შვილს ჯეროვან ლაპარაკს ვერ დაუწყებო.

— არა, არ მინდა. მეჩე იყოს.— უთხრა კოლს; ზომს მიეყუდა, სოფელს გახედა, ჯვარ მოტეხილს საყდარს და ფიქრს მიეცა.

ორმოცი წელიწადია მღვდელმსახურებს მამა ვასილი. ორმოცი წელიწადი მუქაში ეჭირა მრევლი. ბატონი იყო, თავისი ჭკუით, ძლიერი ხასიათით, უდრეკი ნებით. მრევლი თვალებში შემცქერი ჰყავდა, მისი სიტყვის ძირს დაუშვებლად ამსრულებელი. დიდი და პატარა მოკროლებით პატრიის მცემელი. მის საყდარში ღუთის სიტყვა დღე-მუდამ გაისმოდა და შედიდურება მღვდლისა მას მეფურ გულის ნებას აძლევდა. ბევრი რამ ჭირ-ვარამი ენახა მღვდელს, მაგრამ გული ვერაფერმა მოუწყვთა, ეხლა

ლიც მრევლი წაუვლიდა ხელიდან. იქ თავისი ძლიერება და გაველია დაჰკარა, მაგრამ განა მის ოჯახშიაც ეს უნდა მომხდარიყო? განა მის ოჯახშიაც შემოიჭრა უჩრი თავისუფლება?— ეს იყო პირველი და უმთავრესი, რამაც მღვდელს სული აუშლევია, ისე დაეცა ოდესღაც ძლიერი შიშ მომგვრელი ნებისყოფა მისი, რომ ოჯახსაც ვერ დაუჭირა თავი? მისი სისუსტეა ეს, თუ იმის ბრალია, რაც მის გარშემო ეოხდა. საყდრიდან სალოცავი ხატები გაუზიდეს და ეხლა ოჯახიდანაც ავასვე უპირებენ— ძლიერს სუნთქვდა და ტურებს თერთ წვერ-ულვაშიანად იკენტლა.

იმ დღეს შვილს ხმა არ გასცა, არც არა შეანჩნევინა, რა, მხოლოდ აკვირდებოდა შვილს და ცნობის მოცვარებით ათვალერებდა. თითქმის უნდოდა მის სახეში მის მოძრაობაში, ტანისაშროსშიც კი ამოეკითხა, ჩემი შვილი ისეთია თუ არა, როგორც მინდა.

თამროს კი, მის ჰაბუკ სიცოცხლეში დიდი რამ გახხდა. თვამეტრ წლის, თერთ-წითურა, შავ-თვალ-წარბა თამროს დღის ნებიერს და მამასავით ნებიანს, გულში

სიყვარული ჩაუჯდა. თამროს თავისი სატრფო დინჯ, მოსაზრებულ და ფესვ. მაგარა სიყვარულით უყვარდა. ამ სიყვარულმა სრულგეგმა არ ააბამა თამრო, თავ გზა არ დაუბნია. თუმც მამის სიყვარულში იზრდებოდა, მაგრამ მისი გონება კი მამის გონების გავლენაში ვერ აღიზარდა. თამრო გაზარდა დროებამ და არა მამამ; ახალმა აზრებმა, რაც რევოლუციის შემდეგ ცხოვრებას აბობოქრებდა და არა მამის დადინჯებულმა, დიდხინის დალა-

ბული, და იმას არ ასწავლიდნენ, რაც მღვდლისთვის საკვირო იყო ყოველ ცდუნებას გამოიარდა შვილი, რათა თვალ წინ ჰყოლოდა, მაგრამ გვიანდა იყო: თამრო, მისი ახალი სიცოცხლე, უკვე იმით იყო გატყვევებული, რასაც მამა აზოვებდა.

თამროს სატრფო—ჩირიკიანთ გიგო, ორის წლით უფროსი იყო თამროზე. წელი დაასრულა სწავლა და ახალგაზდა კომუნისტთა კავშირის წევრი იყო, ეს აზრ-

თ ბ ი ლ ი ს ი **Коллекция**

*Мя. Федосеев
Тришинева*

1.

2.

3.

4.

1. მეშათა სასახლე. 2. თბილისის თეატრი. 3. ყოფ. ქართული ბანკის შენობა. 4. თბილისის სადგური.

გებულმა აზრებმა, თამრო ახალმა სკოლამ გაზარდა და არა მამის გამზრდელმა. მამის სიყვარულს თამროსათვის მხოლოდ ოჯახში ჰქონდა ძალა, ამის გარეშდ თამრო თავისუფალი იყო და ეს გარეული თვისება ოჯახშიაღ შეტყვე და მალე იჭრებოდა თამრომ, მამის ძალის გარეშე ვდგევართ, თავის დროების შვილი იყო, ახალ ცხოვრების ნაზარდი და არა მამის ძველი ცხოვრების. მამამ ეს ვერ შეაძინა. ოჯახში თავისი სიძლიერის იმედი ჰქონდა. ამ იმედმა გამოაპარა შვილის ამბავი. ესევე მოუვიდა მრევლშიაც. მრევლი ხელიდან წაუთვდა, მაგრამ ოჯახს კი უფროსილ-დებოდა და მის თავს რევოლუცი.ს არ ანებებდა. დარწმუნებული იყო, ოჯახი მაგრად მივირავს მუშაშიო. აგერ ერთი წელიწადია შვილი სასწავლებლიდან გამოიყვანა, ქალაქიდან წამოიყვანა; იქ მამის გავლენას იყო მოშორე-

ბებდა მღვდელს. გიგო მისი მტერი იყო. გიგოსთანებმა მოიტანეს ახალი ცხოვრება, მისთანებმა აწეწეს ძველი დალაგებული, დააქციეს, განადგურეს და ახლის დამყარებას ლამობდნენ. გიგო იყო უღმერთო, უსარწმუნო, ღვთისა და ხატის მგმობი. ასეთ კაცს მისცა გული თამრომ, მაშ შვილიც გაუდგა მამას. მის მტრების ბანაკში ჩადგა. თამროს უყვარს გიგო უღვთო, ურწმუნო. მაშ თამრომაც დაკვმო ღმერთი, რჯული, დაკვმო ის რაც საფუძველი იყო მღვდლის სამოცი წლის ცხოვრებისა.

რა მოეწონა თამროს გიგოსი, თითონაც არ იცოდა. მაგრამ იმისი ცოდნა არც უნდოდა.

ორივენი ერთი დროების შვილი იყვნენ და ეს აერთებდა მათ. თუ რას მოუტანდა ეს ამბავი მამის ოჯახს, თამროს არ უფიქრნია, ან რა საფიქრებელი იყო? თავისუფალმა ქალმა, თავისუფლად აირჩია გულის ამბავი და ვის რა საქმე ჰქონდა! სოფელსა უკვე იცოდა მითი ამბავი: დედაკაცები სჭორავდნენ მათ. უტიფროს ეძახდნენ იმას, რომ ახალგაზრდები დაურიდებლად ერთად დადიოდნენ, არავის ეკრძალებოდნენ, თავის გულის ამ-

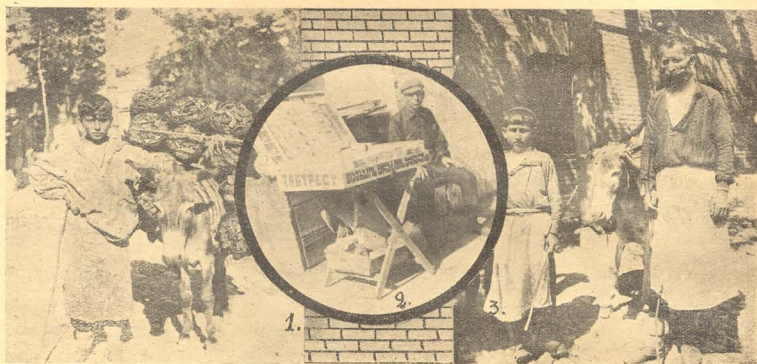
ბაეს არა მალავდნენ. ათასი ცუდი ქორი ითქვა თამროზე, მაგრამ შეყვარებული ყურადღებას არ აქცევდნენ.

სალამომდის შუთათავა და გმინავდა მღვდელი იმ ჟამს ელოდებოდა როცა ვახშლად შეხვდებოდა შვილს და რამეს ეტყოდა, მაგრამ ვახშამა ისე გაიარა, რომ მღვდელმა სათქმელი სიტყვა ვერ მონახა. ქალის მშვიდ, უღარდელ და სისაიმონო სახეს შესტკეპროდა და გონების ძაღვი უწყდებოდა. ვახშპის შემდეგ თამრომ რომ დაიძინა, მღვდელმა შეხედა ცოლს და უთხრა.

ზოდა ცოლს რჩევასა და ეს ამბავი თეთონაც უთხრობდა. გადიწირა პირჯვარი, მიძინარე თამროსთან მივიდა და თავი დაუჯდა.

შვილის სახეში თავისი მწველი საკითხის წაკითხვა უნდოდა. დაჭყურებდა მიძინარე შვილს, მის მშვიდ სახეს და გრძნობდა, რომ შვილის ქაბუჯის გული სახესებით თავისუფალი იყო, რომ თამრო ანგარიშს არ გაუწყვედა მამას. რაც მეტს დასტკეპდა შვილს და ფიქრობდა, მით უფრო ცხადად ჰხედავდა, რომ მათ შორის უხსკრული

თ ბ ი ლ ი ს ი

1. მენახშირე. 2. მეპაპიროსე. მემწვენიბი.

— ადამიანო! ეგ როგორ მოგივრდა, როგორ გამოგებარა ეგ ამბავი, თვალი ვერ დაიჭირე გოგოზე, ესლა რა ექნათ? იმ უღმერთოს ხომ ვერ ჩაუგდებთ ხელში? იფიქრე რაზე!

ფოფოლია შეკრთა მღვდელი იმას აბრალებდა ყველაფერს. რა უნდა ექნა დედაკაცს, მუღამ შიშში მყოფს და ქმრის თვალგმში შემეგრეს? ან განა გამაზღვლი იყო თავისი შვილს? მისი ძიძა იყო, მომვლელი. ძალა-უფლება კი ოჯახში მამის ხელში იყო. ნების ყოფას მხოლოდ მღვდელი იჩენდა. გაწყრანით კი, შვილი სასწავლებელში იწვრთნებოდა, ოჯახს მოზოიბებოდა. ფოფოლიას მხოლოდ დედობრივი სიყვარული ჰქონდა, სიყვარული რომელიც არას მოითხოვს და ყველაფერს კი აძლევს.

— მე რა, მღვდელიო, მე რა შემიძლიან. შენ კაცი ხარ, შენ უფრო შეგიძლიან!

მორნი მთელს თავის სიცოცხლეში მღვდელმა პირველად მისცა ფოფოლიას თავისუფალ ფიქრის და მოქმედების ნება. ამან სულ დააფრთხო ფოფოლია. რა უნდა ექნა ადამიანს, რომელსაც ქმრის ფიქრის თვინიერი თავის ნებისათვის არასოდეს უფიქრია.

— მაშ არა უნდა მოისაზრო-რა? შენი შვილი არა-რის? ხომ არ დაეღუპათ?

— რა ექნა, მღვდელიო, მე დედაკაცმა? პურის ცხობას და სარეცხს ვერ აფიფარ. ესლა აღარ მოჯამაგიერ გვეყავს, აღარც მორჩილი.

მღვდელი დააცქერდა ფოფოლიას და მიხვდა, ამას არა შეუძლიან რაო. თეთონაც ხომ პირველად ეკითხე-

დიდი უნდა ყოფილიყო, მაგრამ ამის დაჯერება არ უნდოდა: ხომ ფხიზლად დარჯობდა თავის ოჯახს. მაშ როგორ შემოეპარა ოჯახში ის, რომელმაც გარეთაც წაართვა ძალა, ყველაფერი ზორჩილებიდან გამოიყვანა, ყოველსავე აუხსნა ხელი და გონება.

ახლა თამროც მათს ხიზარება. მისი ნაშობი, სისხლი სისხლთაგან და ზორცი ბორცთაგან.

ეს იყო მისი სამოცი წლის ცხოვრების ერთადერთი ნაყოფი; მისი მთელი წარსული სიცოცხლე ამ თამროში უნდა ყოფილიყო. თამრო იყო განვლილ ცხოვრების ნუგეში და ნაშთი და ეხლა კი ხედავდა მღვდელი, რომ მათ შორის ღრმა უხსკრული ითხრებოდა, რომ დაინგრა, დაიღუპა ყველაფერი, რაც მღვდლის აცოცხლებდა, ასაზრდოებდა. იმ შენობის უკანასკნელი კედელი ინგრეოდა, რომელიც მისი შემოქმედება იყო. მღვდელს ვერ გაეგო რა ხდებოდა ქვეყნად, ან რისთვის, დედაიწვა სისხლით შეიღებდა, ომი, მტრეგვა-გნრევა გამეფდა ქვეყნად, სიკვდილი; ძველს, მრავალ-საუკუნოებით ნაშენს გამოეცვალა სძირკველი, თითქოს ისეთი მაგარი, მტკიცეთ ნაშენი. დიდპატარაობა მოისპო, ნათესაფერი კავშირი გადილახა; ხალხი ორად გაიყო, ერთი მეორის მოსიხრე მტრად, ძვალთა მტრეგვაყო: ქვეყანა აიშლგრა, კაცი კაცს ვეღარ ნდობია. დამყარდა რაღაც ახალი, უხანავი, უძლვეელი. აი, ამან გამოისტაცა მღვდელს ხელიდან ყველაფერი, რაც წმინდაობა-წმინდა იყო, საუკუნოებით დაღვებულნი. მღვდლის გონებაში ეს ვერ თავსდებოდა და მოსაზრების უნარს უკარგავდა.

დილით მღვდელმა შეიღს დაუძახა, თავზე აკოცა და გვერდით დაიხია.

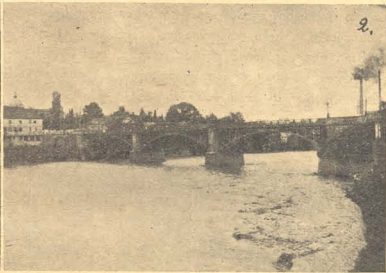
— ყური მიგდე შეილო! ძე ღვთისა შეგეწიოს. მის-
მა ნათელმა განანათლოს გონება შენი, რათა კეთილ
გყოს. ამინ.—და შეიღს პირჯვარი გადასწერა. თამრო
გაკვირებით შესცქეროდა საყვარელ მშობელს, მის თეთრ
თმა-წვერს, სიბერით დანესტიანებულს თვალებს, ლოყაზე
ამოსულ პატარა მეჭექეს სიბერისას. თან თვალებში იმდენ-
ნი გრძნობა, იმდენი სიყვარული ედგა მამისადმი, რომ
მღვდელი დამშვიდდა. მართლა-და, ხომ არ შეიძლებოდა,
რომ შეიღს ისე შორს გასცლოდა, როგორც მღვდელს
ეკონა.

გაუსწორა, დაუწნა სიტყვა. ეს როდის მოსულია
მღვდელს, რომ უმცროსს დაეწუნებინოს მისი. ენლა
კი ხედავდა, რომ შეიღმა აჯობა, უკვე გაუსწრო მოსაზ-
რებაში. ეს წინააღმდეგობას წინამორბედი კი არ იყო,
უკვე თვით წინააღმდეგობა იყო, ეს ის იყო რისაც ემი-
ნოდა მღვდელს.

— აი, ამბობენ, ვითომც ჩიორიკანთ გიგო გიყვარს,—
თან ჩააცქერდა სმხეში, თვალებში; თითქოს უნდოდა
მოესპო შეიღის წინააღმდეგობის უნარი, ან გიგეო მარ-
თალი, თუ შეიღი ენით დაუმალოვდა.

- მერე?—შეიღითა ქალი.
- ჰოდა, მართალია?

თ ბ ი ლ ი ს ი

1. ვერის ხიდი. 2. ყოფ. ყორონიცოვის ხაღი. 3. თბილისის ქუჩა

ამან მეტი გამბედაობა მისცა, უფრო თავიამად
აღაპარაკა. მღვდელს ეშინოდა, ჩემის ყურით არ გავი-
გონო შეიღის პირიდან ამოსული საშინელი სიტყვა სი-
მართლისაო, მაგრამ შეიღის თვალგემა შიში დაუყუჩა.

— შეილო ეს რა მესმის? განა მართალია?—უთხრა
შეიღსა. მანც ვერ გაბედა და სთქმელი ერთხანად ვერა
სთქვა. შეიღთან მიღგომა ნელ-ნელა იჩიია. ეს იგრძნო
მღვდელმა და გული ეტკინა. ამაში უკვე თავის დამარ-
ცხებას ხედავდა. წინანდელი მღვდელი აღარ ლაპარაკობ-
და; მრისხანე, გამბედავი.

— რა მამავ?—გულუბრყვილო გაკვირებით ჰკითხა
შეიღმა.

— რა და... შენ რომ გიგოს დასდევ...

— ეგ რასა ნიშნავს, მამავ, „დასდევ“? ეგ რა სიტ-
ყავა?—შეიღის სიტყვები სილასავით მოხვდა, შეიღმა

— მართალია!—დინჯად უპასუხა ქალმა. ისევ ასე
სიყვარულით შესცქეროდა მამას, მხოლოდ ცოტა გაუ-
წითლდა სახე. როგორც წუხელის დედა, ესეც დღეს
დიდ და სასიცოცხლი საქმის გამო თავის სიცოცხლეში
პირველად ელაპარაკებოდა მამას.

— მართალია.—გაიმეორა მღვდელმა, ნიკაპი მოი-
ფხანა, თავი ჩალუნა, ჩაუაქრდა.—ჰმ, მართალია.—თითქოს
არ ელოდდა ამ პასუხს, გულით უნდოდა, რომ ეს „მარ-
თალი“ ჰქეცნათ არა ყოფილიყო, თუნდაც სიმართლე ქვე-
ნათ სრულიად დაღუპულიყო. ჩემათ იყო მღვდელი. სა-
პასუხო სიტყვას ეძებდა. არა აზრს, არამედ სიტყვას. ისე
მოხვდა შეიღის „მართალია“, რომ სიტყვაც კი საძებნელი
გაუხდა.

— მერე-და რა უნდა გამოვიდეს? ჰკითხა მამამ.

— რა უნდა გამოვიდეს? არ ვიცია!—შეიღი მამის
სიტყვებს ვერ მიუხვდა. მაგრამ რაც მამამ იცოდა რას ამბობ-
და. მამა ხედავდა, რომ ვერას ამბობდა, რომ თავის ძველ
წესს, სიმკაცრეს გადაუხვია. აქ ხედავდა თავის დამარ-
ცხებას. ამიტომ თავი მიუშვა თავის ხასიათს და მტკიცე,
მკვებე ხებით, გადაჭრით და ბრძანებით უთხრა მოელს:

— მე ეგ არ მომიონს!—აქვე მიხვდა, რომ ეს სიტ-
ყები ის არ იყო, რის თქმაც უნდოდა. ეს არ იყო ბრძა-
ნება, სიტყვის შებრუნებას რომ ვერ ითმენს. ეს სიტყვე-
ბი მის გუნებებს და იმ მტკიცე მზას არ შეფერებოდა, რომ-
ლითაც იყო ნათქვამი. კვლავ მიხვდა თავის უძლურებას,
აღარ იყო მღვდელი, წინანდელი, მძლავრი, თავისის გამ
ტანი.

— რა არ მოგწონს? რომ მიყვარს, ისა.

— არც ეგ შენი სიყვარული, არც ის შენი გიგო, არც ეგ თქვენი ახალი დროების თავქარიანობა—მღეღღემა სტოლს ხელი დაჰკრა, დინჯად, მაგრამ მტკიცეთ, გამოხდა ხმა, რომელიც ამბობდა: ჩემი ნება ეს არისო.

— რატომ?

— რატომ? მაგასაც მეკითხები? დაუჭროი და გიგებ. ლეთის გმობა მოსაწონია? ქვეყნის არევა მოსაწონია? ვინ გიყვარს, რომ გიყვარს? მაწანწალა. გლენის ნასხლეტი, გლახაკი. რა არის სიყვარული, იცი კია? სიყვარული მხოლოდ შიშია ღვთისა და მორჩილება უფროსისა.—ძველი მორალი, რომე—საც სამოცი წელიწადია მღვდელი იმეორებს:—შენ კი მეუორებო.

— მე არ გეტყობები! მართალს გეუბნები და გელაპარაკები.

— თვით ეგ შენი ლაპარაკი უჩრობაა. გეუბნები, არ მოწონს მითი მორჩა და გათავდა. შენ კი მეკითხები რატომაო. იმიტომ, რომ იმათ თავზე დამტკიცეს ეკლესია; ღმერთი და სალოცავი წამიბილწეს. იმიტომ რომ დაამხეს ჭრისტეს აღთქმის ქვეყანა, დაარღვიეს

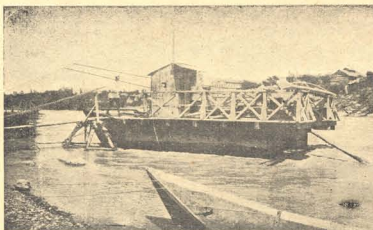
შეუფერებელია შენი. ნათესავია შენი: შეილია ჩემის დისწულის. ერთი სისხლისანი ხართ.

— მამავ, ძალიან შორი ნათესაობაა. ავა დაუფიქრდი ამას?

მღვდელი გაკოფდა. შეილი აქამდის თუ მხოლოდ პასუხს აძლევდა, ეხლა მორჩილების სახლვარს მთლად გადავიდა. დაუფიქრდიო, რას უნდა დაუფიქრდეს? სამოცი წელიწადია დაუფიქრდა ყველაფერს, თამროს კი ამისი ნასამედიც კი არ გაუვლია. და ეხლა ეს თითის სიგრძე გოგო, გომბიო, რომელიც წელაზღისაც ვერა მწვდება, გუშინდელი ღლაპი უსუსური, ჰკუას მასწავლისო. ჰკუას მასწავლის მე, რომელიც მთელს მრევლს ჰკუას ვასწავლიდაო.—მღვდლის ყვირილი სოფელში გადიოდა. სახე გაუწითლდა. ხელები აუქანკალდა.

მზად იყო ურჩი შევილი შუაზე გაეგლეჯა. თამრომ ჯერ ყური უღრო მამის, ელოდდა იქნება დამწვიდდესო, მაგრამ როცა ნახა, ლოდინი აშაოაო, წუნარად გაბრუნდა, გაბრაზებულმა ზურგი შეუქცია მამის, ოთახიდან გავიდა. მღვდელი ერთბაშად დაეცხრა. ნახა, რომ მარცხდებოდა. აქაც, ოჯახშიაც იგივე მოსდიოდა რაც მრეველში მოუვიდა.

თ ბ ი ლ ის ი

1. ბორანი. 2. ბაზარი. 3. სასახლე. 4. პაპიროსის კუთხე.

დიდ-პატარაობა, უფროს-უმცროსობა, ადათი, გადაღახეს ნათესაობა, წამართვეს მრევლი, ყოველივე რასაც ელოცულობდი, რაბაც გამზარდა და მაცხოველია.

— რათა ბრაზობ, მამავ. ქვეყანა მავ გზით მიდის. მეც იმას მივლდე.

— მამ შეურჩები? მერე, შე უბედურო, ხომ შენც გადაღახე მამიშენის თეთრ წვერს. შენც შეურაცხყოფ ღმერთს. მე რე აპირებ გიგოს ცოლად გაჰყვეს.

— ვაპირებ.

— მერე, იცი ვინ არის გიგო? ის იქით იყოს, რომ

შუღამე გადასული იყო, თამრო შენ რომ დაბრუნდა. მღვდელს არ ეძინა. ალბათ შეილს ეწოდდა. წინედ რომ ჩვეულება ჰქონდა სანთელზე სახარების კითხვისა, ეხლა აღარ კითხულობდა; მაგიდისთან იჯდა და პაპიროსს ეწეოდა. მის წინ ნამწვავები ბლომად იყო დაგროვილი. შეილს შეუბღვირა და უთხრა:

— ჰა! შენს კუროსთან იყავი?

თამრომ მღურების თვალით შეხედა, თავის ოთახში შევიდა და დაიძინა...

ამის შემდეგ შეილსა და მამას შორის ომი ატყდა.

ცისმარე დღე მამა ეჩხუბებოდა შვილს, არიგებდა, უბრძანებდა, ხანდისხან ეხებუებოდა კიდევ. თამრო თუმც მშვიდად აძლევდა პასუხს, მაგრამ არას უთმობდა. მამა კი ვერც იმორჩილებდა შვილს, ვერც თვითონ იხრდა ქელს. რვა შვილი დამარხა მღვდელმა, სამი გაეყვლილი მიიპარა მ წას, უფროსი ქალი თვალა ჭინ მყოკლეს ეკლესიის გალაგანში სიყვარულით, მღვდელმა თვითონ დამარხა, თვითონ აუგო ანდერძი ყველას, მაგრამ კაცივით იყო მაგარი; ეკლესია წაართვეს, საყდარი დაუწერგის, დაცვა მისი სახელი, მისი ბაღონობა, მაგრამ სუველადურმა ამან იმდენი ვერა დააკლორა მღვდელს, რამდენიც თამროს ამაზე-მა. მღვდელი იმას ვერ ჰრეცხებოდა, რომ ოჯახში შეეჭრა მისი საძულველი, მისი წაწმენდი, თამროს წართმევით თვისი ჟუანსანელი ნაშენი ერთმეოდა. თამრო ღა იყო ის, რაც მღვდლის სამოცი წლის ნამოქმედარის ჯამში დარჩა, დანარჩენი ყველაფერი რევოლუციის გრივალმა გაიტანა და თამროს წართმევით ყველაფერი საბოლოოდ ინგრეოდა. მას შემდეგ რაც მის საყდარს ჯვარი მიამტკრიეს და ხატები გამოუზიდეს მღვდელს ერთხელაც არ ამოუღია ხმა დტრტინებისა, არ გაუცთა თავი, და-მარცხება არ გაუშედავენებია. ესლა კი ვასცა თავი. ამიტომ უფრო გაბრაზებით ებრძოდა შვილს. სცდილობდა ხელიდან წასაღოს შვილის დაბრუნებას და ამით საკუთარ თავის აღდგენას. შვილის ქმაბუკი გული მამისას ვერას ითვისებდა. ძლიერ სიყვარულს და სიკმაბუკეს მიჰყავდა შვილი, ახალ, საკუთარ გზაზე. რაც უფრო მეტს ეურჩებოდა შვილი, მღვდელი მით უფრო ბრაზობდა, მოსახრებას და ნების-ყოფას კარავდა. მისი ლაპარაკი შვილთან წინდაუხედავი გამადიოდა, სულელური, უსაფუძვლო. ამას ამჩნევდა მღვდელი, და უფრო ბრაზობდა; გონება გამომეცალა ამბობდა. ამას ხედავდა შვილი და ბრძოლაში უფრო მეტს უნარს იწენდა. თამრო ხშირად მიმართავდა ხოლმე გიგოს რჩევისათვის. მაგრამ გიგო მამა-შვილის საქმეში არ ერეოდა, მხოლოდ ცდილობდა თამროს მოქმედების უნრის გაძლიერებას და თამროსათვის ისეც საკმარის იყო.

— კარგი.—უთხრა ერთხელ მამამ შვილს:—რაკი არ დაგიშლია, ყველაფერს გადასდგომიხარ, მამასაც, დედასაც, აღარც ხარხის უფუბებ, აღარც დიდ-პატარაობას, აღარც დმერთს, ნათესაობაც კი გინდა გადალახო და სისხლთ-შერევა მოახდინო, ის მაინც ჭკენი, რომ სიეკლესიო წესით დაიწერო ჯვარი.

თამრომ მამას შეხვდა, თალი ოვალში გაუყარა. არ ეგონა თუ მღვდელი ამას მოსთხოვდა. დარწმუნეაული იყო, რომ მამამ ეს უკვე გადაყარა გულიდანაო. ავტ უკვე ერთი წელიწადია, ჯვარი აღარავისთვის დაუწერნია. ამიტომ გაეკვირა თამრო.

— ეხლა მაგას ვლა სჩადის?—უთხრა მამას:—არც გიგოს შეუძლიან ეგა.

— მამ ისე გაკვეთებო? უფვირვინით მიუწევებო?

— ჰო!—მოკლედ მიუგო თამრომ.

რაც ეს ბრძოლა ჰქონდათ მამა შვილს, მგონი პირველად გაბრაზდა მღვდელი ისე ძლიერ, როგორც ეხლა, შვილს ან ერთს სიტყვაზე. მთლად დამკარგა გონება. პირზე უფერო სიტყვა მოადგა. თავს თაკათ, უწებურათ. მღვდელი მიხვდა, ამ სიტყვის თქმა შეუძლებელიაო; მაგრამ იგი სიტყვა ძალად მოდიოდა, თავდაუშერლად მოიწვედა წინა, გონებასა და ნებას მონაგრევედა და მღვდელმა უკებ წამოიძახა:

— ბოხო!—სთქვა და შეკრთა; მაგრამ გონებამ უთხრა, თუ თამრო ჯვარს არ დაიწერს, მართლაც მათში იქნებაო. ეს იყო მღვდლის მორალის უმთავრესი საფუძველი და მის გამოთქმას იგი ვერ ასცდებოდა. მაგრამ შეხვდა თუ არა შვილს, მაშინვე მიხვდა, რომ მათ შორის საძულველი ჩატყდა ხიდი. მამის სიტყვები ტყვესავით მოხვდა თამროს. გაბრაზდა, ამ ბრძოლაში პირველად. მზად იყო წვერებში სცემოდა მამას. დაეკლავა თვითი წვერები, საყვარელი წვერები. მერე კი თვალზემე მიიფრა ხელები და კრებლ-მოკრული უსიტყვოდ გაივდა გარეთ. თამრომაც იგძამო, რომ მისსა და მამის შორის ყველაფერი გათავდა. შურთაცყოფამ დაიბოდა მის გულში, თითქოს შენახულა კიდევ მამა.

თამრომ ყველაფერი უამბო გიგოს და უთხრა მამის ოჯახში ყოფნა აღარ შემიძლიან, უქვევლად უნდა გავ-შორდეთ.—ესლა კი უფრო გაბედული მოქმედება იყო საკირო. თამროს შექმლო გიგოს ოჯახში დასახლებულყო

მთიანისის ტიპი

მუხაბორ! მუხამორ!

მაგრამ სიღარიბე უშლიდა ხელს. გიგო დაჰპირდა სამუშაოს მოვნას, მხოლოდ ცოტა მოთმინება უნდა; ამაღმდ გამოდი ჩემთვის, მინამ მოვისახრებ რამესაო.

თითქოს სატუსალოში შევიდაო, ისე შვიდა თამრო მამის სახლში მი სილამოს. ისე ეგონა იქ მოიარ დღეს რალაცა, ძველი, აყროლებული, სულის შენახვათიო. თითქოს საითუი რამ შედის ბნელითსაო, ამ უნდოდა მამას შეკყოდა და თავის ოთახში ფანჯარიდან შეჭერა. ტანთ გაუხდელი დაწვა ლოკინებ. მეორე ოთახში ისმოდა, დედამამა რომ ვახშობდა. დედა ოხრავდა და რალცა ბუტბუტებდა. მამაც ზომა მით აძლევდა პასუხს. ოთახში რალაც სიმძიმე იყო, კედლები, ავიჯი, ყველაფერი შევანულ, დახავებულ სუნს გამოსცემდა. ფანჯარა გაალო ჰაერის გასაწმენდათ. კუთხეში თამრომ ხატი დინახა, დაეკრედა.

პატარაობისას რამდენჯერ დაუწოქებია მამას ამ ხატის წინ და ულოცვინებია. რას არ შესთხოვდა ხოლმე ბავშვის ჩვილი გული ამ ხატს.

რამდენი ტუბილი ნუგეში და იმედი, რამდენი დარდი მიუტანია ამ ხატთანა. როგორ ეკრძალებოდა, ეშინოდა. ეხლა კი წმიდა გიორგის ძველგუბრი ხატო, გამურული, გაშავებული, თეთრს კედელზე, შავ ლაქათ ქვეულიყო, თამროს სულს სიმძიმით აწვევბოდა. ხატს რომ უცქერდა ისე ეგონა ოჯახში დაწყარებული მოუსვენრობა ამ ხატისაგან გამოდისო. სანთლის და ზეთის სუნი თუ გაეღენითლი ხატი და ეს სუნი თამროს ცხვირს რომ ხედებოდა აბრაზებდა. წმიდა გიორგის თეთრი ცხენი, ოთახის სიბნელეში, ყვითლად ლალაპებდა და თვალს სჭრიდა. ამ ხატის ცქერაში თამროს გონებაში განვლო მიხმა ბავშვობა, მამასთან ბრძოლა, შეურაცხყოფამ, დიღამ, ძლიერმა სიყვარულმა, რომელსაც ეს ხატი საფლავის ქვასავით აწვევბოდა. ტახტზე გაიბრინა, მივიდა ხატთან, წაეგლო ხელი და ჩამოწვიტა კანაფი, რომლითაც ხატი იყო ჩამოკადეაული დროთა ვითარებით დაძველებულიყო, დამალყო და სრული სისუსტით დანებდა ქალის ვაჯავრებულ ჭაბუკ ხელს. თამრომ ხატი ღია ფანჯარასთან მიიტანა და ხელი გაიქნია. ხატი ჰაერში გაცურდა და ღობის ძარში, შალალ ბალახებში შემკრიალი შრიალით ჩაიფლო. თამრომ მიდამოს გახედა. მთვარე ანათებდა, ბალახებისა და ყვავილების სუნი იდგნა იმავე თამროს სახეზე შემოურბინა, უბნე ჩაუძერა, ასე ამოგნა. გზაზე გიგო დინახა. თამრომ მიხედა იმ კარებს რომლის იქითაც მისი დედამა იყო, გაიღმა და ეშოში გადახტა; მერე გზაზე გავიდა გიგოსთან. ვენახის ბოლოში მივიდნენ და იქ ჩახსდნენ მწყვლეში.

თ ბ ი ლ ს ი

ხალჩების მრეცხავები.

მღელღმა სათვალეები გაიკეთა, ლოცვანი აიღო, ხატების წინ დაიჩოქა და ლოცვაც დაიწყო. გულმოდინეთ ლოცულობდა თვალ-ცრემლიანი, ყოველი სიტყვა მისი ღალდი იყო. ბუტბუტებდა; ოფლი მოადგა შუბლზედ. რას სთხოვდა თავის ღმერთს? იყო ამ ლოცვაში წყევაკრულვა თუ მხოლოდ ვედრება! ვინ იტყვის! ტუჩებით ლოცვის სიტყვებს ამზობდა მღელღო, გონებით თავის სავედრებელს ეუბნებოდა ღმერთს. მივლი სიკოცხლე

იყო მღელღლისა ამ ლოცვაში; და ამ დროს მწყვლეში, ბუნების კალთაში, მივირის შუქზე, ყვავილთა სურნელთა ბაში ორი ჭაბუკი, ძლიერი სიკოცხლე სისხლ-მკვებვარ სისარულს მისცემოდა. ლაპარაკობდა, ოცნებობდა, თავის მომავალ ახალ ცხოვრებას აწვებდა, ეს ცხოვრება განსხვავებოდა იმ ცხოვრებაში, რომელიც მღელღს ლოცვის სადუქველზე ჰქონდა აგებული და ეხლა ინერვიოდა. აქ იბადებოდა ახალი ცხოვრება, იქ ლოცვებში იშლებო-

თ ბ ი ლ ს ი

ბავშვების ბანაობა მტკვარში.

და ძველი. იქ მღელღლი ლოცვებში ეძებდა თავის უკე დაინგრეულ სიკოცხლის სიბერეს, აქ ბუნებაში ორი ჭაბუკი გული ჰპოებდა ბედნიერებას. იქ დაუძღვრებელი ბუტბუტი იყო სიბერისა, აქ სიყვარულის ჭაბუკი ჩურჩლი.

თამროს მიმის სიტყვა მოაგონდა და კვლავ მოუყარა წყენამ, სიბრაზემ. ერთბაშით მოეცია გიგოს; თვალეში შეხედა.

— მამის ჯიბრზე—სთქვა მან და ტუჩებში აკოცა. სული გაინებათ ჭაბუკებს. სისხლი აუღულდათ. ვაჟმა ღონიერად მოხვია ხელები თამროს. კოცნა დაუწყო. ორნიც თავ დავიწყებაში იყო. ისე გაღულწვა ბალახებში თამრო გიგოს, რომ არც კი უფიქრია. მღელღლი კი სასოებით შესთხოვდა ღმერთს თავის სათხოვარს.

მთვარე ჩასული იყო იამროს და გიგო რომ გაიყარნენ. ვახაჩებელი, ბედნიერი თამრო კი არ მიდიოდა— მიხტოდა. პირ ღმილიანი ისეც ფანჯარაში შეძერა და თავის ოთახში შევიდა.

მღელღელმა ლოცვა გაათავა, სათვალეები მოიხსნა, ლოცვანი დაკეცა და ლოგინისაკენ წავიდა. ფურქში გართულმა ვაღადაფურთხა და დიძახა „შეჩვენებულნი“. დაწვა მღელღლი, მაგრამ ძილი არ ეკარებოდა. მეორე ოთახში კი სისარულით სახეც გულს ნეტარებით ეძინა.

გიგომ ორ დღეში მოუწყო თამროს აღმასკაში სამსახური. თამრო სისარულით აღარ იყო, ეხლა სულ თავისუფალი იყო. დამოუკიდებელი. დედამამს უყარა ყველაფერი და იმათი სახლიდან სამუდამით წავიდა. იმ დღესვე ექნა შესრულებული „მშაშის“ ფორმლობა და თამრო და მისი ქმარი თავიანთ საკუთარ ახალ ცხოვრებას შეუდგნენ.

მღელღლის ოჯახი ისე იყო, თითქმის მიცვალებული ჰყოლოდით. ფოფოლიამ თვალეში რომ შეხედა ქმარს, უსიტყვით ეშფოტა ჩაიკრა ხელები და ჩაიკეცა. ნახა, რომ შვილიან ერთად ქმარი დაჰკარგა; მღელღლი დაუ-

ძღურებულისყო. სახე გაუყვითოლა, მუცელი დაუპატარავდა, თვალები ჩაუკვივდა. ეხლა კი დაინხა რომ დამარცხდა. ისე დამარცხდა, რომ ბრძოლის იმედიც აღარ იყო. ეხლა კი სულ დაექცა თავზე ის, რაც ამ სამოც

ცოცხლებში სადიოაც რაღაც შეცდომა ჰქონდა და იმის ნაყოფი ეხლა მოწყვიტა. აქამდის ყოველ გაპივირებაში მისი ძალ-ღონე ლოცვა იყო. ეხლა კი, რაც უფრო მეტს ლოცულობდა, მით უფრო რწმუნდებოდა, რომ ლოცვა

თ ბ ი ლ ის ი

1. კუტაისის გამყიდველები.

2. მეტრე.

3. მენახშირე ურმით.

წელიწადს აშენა, რაც სწამდა, რაც უყვარდა. ნახა რომ ყოველივე ბრძოლა იმასთან, რაც სძულდა ამაო იყო. გონება გამოცლილი დადიოდა და ფიქრობდა, მაგრამ ეს ფიქრი აღარ იყო ხსნის ფიქრი. ეხლა მხოლოდ თავს

ძალას აკლებდა. იმედი და სასოება აღარ იყო. მაღალმა დემურმა არ მოუტეინა ხსნა. ოჯახიც დაკარიღდა, როგორც ეკლესია. ყოველი კუთხე სახლისა შავ-პნელი იყო, მდუმარე, შუბლ-შეკრული. დადიოდა ოთახებში მღვდე-

თბილისის მეგაზეთეები.

უყრიდა წარსულს, ამწყოს, განვილი ბრძოლას და მომავალს. წარსული მთლად დაინგრა, ამწყო აღარ იყო. რა უნდა ყოფილიყო მომავალი? აღარაფერი ერთბაშით გატყდა ეს ოდესღაც ლომ გმირი კაცი, წინედ რომ მეფე იყო. ფიქრში რწმუნდებოდა რომ თავის ხანგრძლივ სი-

ლი, ავიკრდებოდა კედლებს, ავივს, ხატებს და ჰკვირობდა მით სიკალიერს. დარღის ფიქრმა დაჰყარა ყოველივე. აღარ იყო მისი ხარისხი, სარწმუნოება, ემაგი, სიხარული, სახელი, გულ მხურვალე ლოცვაც კი. ყველაფერი ამაო ყოვილა.

იყო მხოლოდ მის გარეშე მოძრაი, ძლიერი, მწვერვარე სიკაცბუნე, რომელიც ცხოვრებას ჰაბურ ღღინაღღინით ამბობოვრებდა. ეწინააღმდეგებოდა ამ ცხოვრებისა მღ დელსა და ეს შიში უფრო სიბრძნის ჰკვირდა და როცა ამ სიბრძნის იგრძნობდა ხოლმე, შიში უფრო ემატებოდა.

ერთხელ დრეკუანში მდგომი სოფელს ვასცქეროდა დაფიქრებული. სოფელი ისევ წინანდებური იყო: ხალხი ისევ მუშაობდა, საქონელი ისევ სძოვდა მიწოდროში, ბაღ ვენახები ისევ ამწვანებულნი იყო, მზე ისევ კაშკაშებდა. სოფელი გარეგნულად წინანდებური იყო, მაგრამ მღვდლის დაცალკებული, მისთვის შორეული, წინედ მისი, ეხლა უტბო. სოფელში რომ გავივლიდა, ჰგრძნობდა, რომ ყველა დამტყნავ ღღინით შეხებდავდა ხოლმე და თუ ვინმე შემთხვევით ეტყოდა— „შენდობა მამაო“—ამაშიაც მღვდელი წინანდებურს გრძნობდა ვეღარ ჰხედავდა, ეს ეხლა მოწყალებასა ჰკავდა.

სოფელში არა გამოიცვალა რა. მხოლოდ მისი საყდარი იყო ჯვარ მოწვრეული და ზედ წითელი დროში ფრიალებდა. თითქოს კი ყველაფერი უნდა გამოცვლილიყო. თითქოს ღმერთს უნდა ჩაენთქა და დაეჯახა ქვეყანა ცოლდით რომ გაივსო. თითქოს არ უნდა მოეთქინა თავის დიდების შეტრაცკოვად ღმერთს ძლიერს, ყოვლად შემძღეს, ღმობიერს და შური უნდა ეძია! მაგრამ არაფერი იცვალა. ცა არ ჩამოიქცა, დედა მიწამ არ იყო პირი ქვეყანას.—ფიქრში წასულს მღვდელს თვალებო სისხლით აივსო, სახის ფერი გაუერთა. ერთბაშად გაიკრა ხელი ანაფორას, გაიხიდა და შორს გადისროლა. ანაფორამ ჰაერში გაიფრიალა და მტვერში ჩავარდა. მღვდელი შეკრთა, აპართოლდა. თითქოს იმანაც დაჰკბინა თავის ღირსება, წარსული, მრწამსი. მუხლი მოეჭრა და გულ-წასული ღმუღლით წაიქცა.

მესამე დღეს მღვდელი მოკვდა.

იოსებ ტატიშვილი

30/1—25 წ.

იოსებ ტატიშვილი

დაიბადა 1886 წ. დეკემბრის 25-ს (ძვ. სტ.) მამა—გრიგოლ ჰაველს ძე ტატიშვილი—მხატვარი-ქილოგრაფი, წინგების გამომცემელი *).

იოსებ ტატიშვილი,

რომელმაც მიიღო შიგორ პრემია მოთხრობა „ძველის გიბრში“.

ი. ტ.—მა პირველ დაწყებითა და საშუალო განათება მიიღო ტყ. ქართულ გიმნაზიაში. შემდეგ დაასრულა

*) ბიოგრაფია იხ. ჟურ. „მნათი“ № 4.

ლა მისკოვის უნივერსიტეტი—იურიდიული ფაკულტეტი 1915 წ. განვლო სამხედრო სამსახური ომის დროს—1916 წლიდან გამომავალად იყო და მსახურებდა იუსტიციის უწყებაში; 1023—24 წ. დამცველთა კოლლეგიის წევრი. აწ მსახურების განათლების კომისარიატში.

პირველი მოთხრობა მისი დაიბეჭდა, გინწაილო-ბის დროს 1907 წელს. „ფეიშა“ სურათი მოწაფის ცხოვრებისა. შემდეგ „ნახტომი“, „ერთი დამეს“, „ჰაობი“. „აღდგომად ჰროსტეს მადიებელი“, „წერილი“ „აპრილის 1-ს“. „ერთობა“, „ტოტო“, „სამჯურ რვა“. „ტრასა“ გარდა ყველა იბეჭდებოდა „სახ. გ.ზ.“ („ცნობის ფურცელი“). „ტოტო“ დაიბეჭდა ჟურ. „ნაჯალბო“, „ხლპარი იმერეთისა და არწივისა“, „ეტიპი“, „უსტონი“ და სხვა. ცენტრსგან მოწყვეტილობის გამო, პროვინციამო ცხოვრებით, წერას თავი დაანება. 1925 წ. დაიბეჭდა მისი მოთხრობა ჩვენს ჟურნალში „თებრო“ № 24.

მე-მე-მე-მე

ბ ე მ ზ ე

(ნაწყვეტი)

ბერდო. რამდენი თვეა, რაც ზღვით მოვეყრავთ? **ზმანა** მაგრამ ჯერ არ სჩანს ალთქულ ქვეყნის კიდენაპირი!

მაგო მაკაქ. აუტკივარი თავი ყველას შენ აუტკივე.

ინვილო შური. მე რა ბოლოს დაინდებ?

თან.ხმა იყო და თქვენც ყველანი

მის გარდაფელს სიამით შეხვდით!

შე არა მარტო ნების ყოფა თქვენი კაროდა...

კიბქლებდით შინაგანი ხმა მოწოდების.

მაგ. მაკაქ. რასაც არ უნდა მისწვდეს კაცი, შენ სხვა

გზას გაშლად!

რომელს სამყაროს? რომელ კუთხეს დაუხატავდი?

ინვილო. ეს ქმნა ბედობა.

ფილო. ქმნა და დავტოვა.

მაგო. მე იგი კარად ვერ ვარჩევ საგნებს,

ზოგად მაქვს ყნოსვა—ის ჩვენთან არის

როგორც მაცდური: გვიხილავს, გვიტყუებს.

აბა, რა მრჯიდა, მეც რომ ავეყე თქვენს ფეხის თამაშს...

არ გავცადა ჰამა, ფუფუნება... აქ კი ამ ზღვაში

საფრთხე და დიდი განსაცდელი, შიში და ღღევა...

მაღე საქმელოც არ გვექნება... კუჭი იწვივებს.

ვინ მოგვეცემს საზარდოს?

რომელ სამყაროს, რომელი კუთხეს დაუსხავდით,

რომ იქ ენახა საბოლოო თვისი მიზანი?

ფილო. კეთილშობილი, მაღალი და უზენაესი

არსებობს მხოლოდ თვით საკუთარს პიროვნებაში.

მ გო. მაშ სადღა მიკავთ?

ფილო. ის თვითონ მიდის სხვის გზად და ხიდათ!

ინვილო. ევ კი არ მომწონს! მას ყველაფერი!

ფილო. შენ ვინ რას გკითხავს?

ინვილო. მაშ ვის ეკითხვის?

შენ და ბედის ვინდათ მისი ადრე დაღუპვა.

სამაგიეროდ მის მეგობრებს: მაგოს, სევდის

და მე ინვილოს გესურს ხანგრძლივი სიკაცბუნე

სოფლად.

მაგო. მართალი არის!

სვი და ჰამე, კარგად ჩაიცივი,

სხვას რაღაც ძიბთ?

*) მამუნის საე.

იდეალი. ამორღეა.
რომელიც ვითომც ტყვე არის და უნდა დაიხსნათ!
ჩვენ რა ბრალში ვარა?
ან მას, ან მე, ან და სვედაის
რისთვის შეგეტყვედეს სხვისთვის გული?
მოვიფხოვ იყვე: უკან დაებრუნდეთ.

ხევდაის. უკან დაებრუნდეთ?
არა, მე არ ვარ თანაზიარი!
სადაც ბერღოა, მეც იქ თავს დავედებ!

ფილო. ნუ გინდათ შუთით!
რად გასტეხია ზოგიერთს გული?
ცხოვრების ტალღა და ზღვის ტალღა—ორივე ერთია!
იღამიანის სიციცხლე ყველგან
განსაქედელშია.
დაბრკოლება უნდა დავეძლიოთ.
აღლო მაქვს დიდი საშინელების
და ააღლო დიდი ბედნიერების,
რომელი არის ჩვენი ხვედრი—ეგ სულ ერთია.
მხოლოდ იმედი!

მაგო. ხა ხა ხა!

არ ვიცი, იქნებ წინადგომობა ცუდს უქარახებეს
და მიტომ ლბინობს მეგობრებთან თავდავიწყებით.
ქვეყნის მდიდარი იგია ერთი.
მაშინ მეფე!

მაგო. რა ცრუ პათოსით მსჯელობ ხანდახან!
ინვილო. მაშ გამოგონეთ.
ეს თქვენ არ იცით.
იმას თან მოაქვს ერთი საუნჯე,
რომელიც არის ყველაურის შემძლე,
კარი იმ დიდი ოქროს ქალაქის,
სადაც ტყვედ არის ამორღეია.

ბერღო. ამორღეა!
ინვილო. ეს ტყვეა მისი!
ბერღო. ის ტყვეა მისი და დღეს იგი ჩვენთან მოსტყუ-
რავს?
ინვილო. საჭირო იყო!
უნდა ხელთ ვიგდოთ მისი თილისპა,
მისი გვეგები, რომ მით წევიძლიოთ
ოქროს ქალაქში დიდებით შესვლა.

*კოლეჯი
ჩილ. დედოსეი
ტრეზინა*

ტუილისის მთიელთა საბავშვო სახლის მოწაფე სენ ბაგუშების ჯგუფი.

ინვილო. ვაშა ზოხუცი!
სხებიც რომ ასე იმედით იყვნენ,
თუნდ მთელ მსოფლიოს ჩვენ დაეიპყრობდით.
მაგო. თავში აფრები აუშვავ! გესმით?
ინვილო. ო, ბერღო ჩემო!
ჩვენთან, ხომ იცი, ვინ მოგაზაურობს?
ბერღო. ვინ უნდა იყოს?
ინვილო. შენი ნაცნობი შორეული—სახელად—პლუტოს!
რის ვაპირობდით ჩვენი გემის ზღვაში გაშვებას!
უტბად ბაქანზე ამოვიდა თავის სტუმრებით,
დღემდე ის ჩუმაღ იყო დაბლა—დღეს კი ქეიფობს

არ გვეგონოს კი მწყუროდეს სისხლი!
მაგრამ...
ბერღო. განმიცხადე..
ინვილო. მე არა ერთხელ მითქვამს და ვიტყვი:
ვისაც არ შესწენს თავის განწირვა,
უნდა დაეიხოხოს...
ბერღო. საჭირო არის ჩემი თავი დაეიყოლიო.
ეს ორეული ძლიერი მე, ჩემი ზნაია!
და მაშინ, მაშინ! თავის განწირვას
შევიძლებ ოლონდ... მიზანს მივეწვედ... ამორღეის.
ინვილო. აგერ ისინი.

ვახლავარ სტუმრებს.

იგინვე, პლუტოს — ბედია — რამდენიმე მოკეიფე თანამგზავრი. მოცეკვავენი და კოკოტკები.

თანამგზავრები: დიდებული ხარ!

— ჩვენ მოვიწყენდით.

სვანის ქალის ტიპი.

— ტალი არ ვინ გყავს...

პლუტოს-ბედია (შეკეიფი დანებულთ).

შეზიზხებით მოვხედი ამ ხოზალღზე... სულაც არ მსურდა—

შეიძლებოდა დამეცადა... მაგრამ ავჭქარდი.

— მოიტათ ღვინო!

ღვინო... რომ შოშებს სიძველისგან ხავსი ეკიდოს!

ჭეი ისმინეთ! სანამ მოხვალთ ჩემს ქვეყანამდე, მანამდე მე ვარ მსპინძელი— აბა აქ ლხინი.

ქალღმის ცეკვა...

არა, შენ არა! შენ იცეკვე! გიფური ღღვლით!

ბერლო... პატრონი! ხა, ხა!

მე ხომ პატრონს ვაღმერთებ... დიახ!

კაცს უნდა ჰქონდეს რამე შეძლება...

განა არ მოგწონს რომ ამ ტალღებს ჩვენც ხმას ვუერთებთ?

გმღერთ! დაიწყეთ! ტალღა მიდის!

მღერია: ტალღა მიდის, ტალღა მიდის

ჩვენთან ერთად ტალღა მღერის!

(ეს სიმღერა წინადაც ისმოდა).

პლუტოს. ტალღა მიდის...

იცით თუ არის ტალღა... ტალღა?

მე თქვენ გიმტკიცებთ რომ საკუთრებას

ტალღისა დიდად ეშინიან... ჰო, ეშინიან...

ვის ეშინიან?

წარმოიდგინეთ: ჩვენი ბერლო და მოწყენილი?

ვის იმიტომ რომ საკუთრება დიდი დარღია.

მას ეშინიან. იგი ფიქრობს თავის ხოზალღზე.

— იქნებ ჰვიჭობდეს სხვა რამეზეც—

აღზად თან ბარგი ექნებოდა კიდევ!

ერთი ენახოთ და ასტყდა გრიგალი!

I თანამგზავრი. რომ ასტყდეს კიდევ, ვსტყავთ ვიღუპებით

ვინ რამდენს მომცემს, გადავარჩინო?

მგზავრები.— მე ათას ოქროს.

— მე ორი ათას.

— მთელ ჩემ სიმდიდრეს

— მაშინ მე გთხოვდით, ნება მოგეცათ

ძაბრით ჩამესხა მუცელში რომი.

პლუტოს. ნურაფერს შიშობო! მე გიხსნით ყველას!

ესეთა და ვილხინოთ, ამით დროს მოგვლავთ.

II მგზავრი. აქ თუ დროს მოგვლავთ, ჩვენი ქარხნები ბეგერს მოიგებენ!

I მგზავრი. არც ამ მოგებას ჰქონია აზრი!

III მგზავრი. ყველაფერი ფუჭი ყოფილა!

IV მგზავრი. რომ ჩაიძირინეთ, შემიდგე რაღა ვართ?

I მგზავრი. თევზებისათვის კარგი სასუქი!

მოხუცი თავმოტვლიპილი. მართლაც რომ ასტყდეს ზღვა-ზე გრიგალი,

მშვიდობით ჩემი ცუკრუმელავ, მშვიდობით ცოლო!

II მგზავრი. ცოლის ერთგული მარტო ეგ ვნახე.

რა ხიფათაჲ კი წარმოიდგენს, მაშინვე სტირის!

III მგზავრი. რატომ არ უნდა იტიროს: ჰუ ჰუ! (სტირს)

ეგ ჩვეთან არის, ცოლი კი სახლში.

II მგზავრი. და მეტი ვისთან (ეესტებიან აჩვენებს).

ყველანი. ხა, ხა, ხა!

მოხუცი. დამცინით, მაგრამ თქვენც ჩემს ბედში ხართ!

თქვენი ცოლები? თქვენი ცოლები?

ხა ხა ხა!

შეტ, მეს ვიცინი!

პლუტოს. მოსაწყენია ეგ ოხუნჯობა.

გემის პატრონი მოეტია, დღეს ჩვენთან მგზავრობს!

ვისთხოვით გვიმღეროს!

ყველანი აღტაცებაში არიან იძახიან:

აა! ბერლოს).

მართალი არის, დაგირღვიეთ ჩვენ მყურდობა!

— თუმცა, გაარწმუნებ, ზღვის ტალღებზე ნაკლებს ვღირალებთ!—

აღზად იცოლი: მყურდობების დარღვევას გემზე,

ან თუ შენდგეში აქ ჩვენს შორის უხერხულობას,

დავაჯილდოვებ ერთს ათასად! რა არის ჩემთვის,

თუნდ, მაგალითად, ესხა ვთხოვო, რამე გვიმღერო

და შენ ამისთვის მოითხოვო სულ დიდი... დიდი.

ბერლო. სცდები, როდესაც შენ ყველაფერს ოქროს

უფარდებ!

პლუტოს. არ გვენებიხარ სხვა პოეტებს... ან იქნებ არც ხარ!

რომ იყო მართლაც გეცოლინება:

ოქროს უფუარდებ რასაც გებდავ, და შეგებები!

შენც, ეს ხოზალღი და ხოზალღზე ვინც იმყოფებით

თავის ზრახვებით და მიზნებით, მისწრაფებებით
ყველა ავწონო და ვიყავილი ყვეთელ ლითონით.

ბერლო. თავხედობ! ვინ ხარ!
პლუტოც. (უშეზერს) ვინც იციის შენი ავი და კარგი!
იქნებ გვინია, თავში ლვინო მილიტინდებს?
და არა ის, რომ შენს გულს ჩაეფვიდ? შენ გინდა
ოქრო!

ხოლო ეს ოქრო ჩემს ხელში არის!
თქვენ რა იწრომეთ? რა გააკეთეთ,
რომ გაქვთ სურვილი დეეპატრონით ქვეყნის საუნ-
ჯის?

ან შეგწევთ განა გამოცდილება
მართით ქვეყანა?
უსუსურებო!

ბერლო. ვინ არის ჩემ წინ, ხმას რომ იმაღლებს?
პლუტოც. ფუქსავატური ამპარტანება!
რომ იყო კაცი მართლა საქმის, მასპინძელი ხარ,
ამასთანავე ელი ჩემგან რამ გამორჩენას,
შენ უნდა გქონდეს თავლის სიტყვა გულშემბარავი!
გადაპრით მითხარ:

ისინი ძალას მორაილებენ, ორატორთ სიტყვებს
მეორეს ვიცნობ ძლიერებს და ყველაზე სუსტებს!
ესენი მუდამ თავს იწვევენ, იბერებიან
და ეშმაკობით ფონს გადიან სხვის ზურგზე მჯდარნი:
და მესამენი: ცხოვრებაში წარუშარბილებენ!
აი, ყველაზე საშიშარნი!—ეს სწორედ შენ ხარ!

ბერლო. მეტს ვერ ავიტან!
(ქიქის გასტებს)
პლუტოც. ხა ხა ხა! (გატეხილ ქიქაზე უთითებს).
აი სიმბოლო შენი მძლეობის!
არ მეგონა თუ გიწყინებოდა.
ჩვენ კი სულ ვცეკვავთ.
შენი მგზავრობაც, ცეკვაა მხოლოდ!
მაშ აბა ერთად:
Sic volo, sic juveo! *)

(ცეკვის დროს შემობრბის მსახური. თუ-
ნუგას აბრაახუნებს).
მსახური. შევალ! შევალ!
მგზავრები. რა ნიშანია?
მსახური. განა შენ თვითონ ასე არ ბრძანებ?

Коллекция
Илл. Федосеев
Ильин

შეირაღებულ სვანების ჯგუფი.]

რამდენს აფასებთ თქვენ თავს, თქვენს აზრს ხო-
მალდიანად?
იმ ლამაზ ქალსაც მე ვგულისხმობ. რამდენს აფასებ?
იოჟიკრ და თუ გზა გავცურეთ მშვიდობიანად...
(ჩუმად ელაპარაკება)
მოგიწყენიათ? ჰეი, ცეკვა! ჰეი სიმღერა!
მინდა ორგავა კოკოტებთან!
(ცეკვა).
შენ ვერ იხსნი კაცობრიობას!
ჩაკედები, როგორც მატლი ჩაკედს მძორის გროვავში!
აბა, მიირთვი! წყენას აქარეებს!
სამს წყებას ვიცნობ: მონებს—ცხვრის ფარას!

შეკვაალ! (ღიღეკა ქუხილი).
პლუტოც. ჰო, ეგ ბრახუნი ვიგულისხმობ გრვინვა—ქუ-
ხილად!
ნავოსნებიც ხომ მზად არიან?
მსახური. ბრძანებისამებრ!
შენმა ჯილიდომ ფრთები შეასხათ!
პლუტოც. იქ, ჩემს საწოლში?
მსახური. სულ მზად არის!
პლუტოც. მეგობრებო! აბა წაედეთ
თორემ ხომალდი გვაქანავებს! ცხადით არ შეერცხებთ!

*) ასე მსურს, ასე გბრძანებ!

ხომ იცით, ლეონოს ხმელთაშუა და ც ზიანი მოაქვს.
(გადიან პლუტოს და მგზავრები).

ინვილი. კაცს აამაღლებს გამბედაობა.

რაც რამ ადვილად მოიპოვება,
იგი არც გვატყობს;
ფოლადად აქცევს გულს დაბრკოლება,
მარად სიმკაცრე და სისასტყვე
და არაოდეს ლომბიერება:
და გაიპარჯვებ! მიზანს მიახწევ!

ჴმანია. გვონებ ჩვენ ყველა გადაგვირის ამ ჴღვის ტალღებში!

ბერლო. ეს ჴღვის ტალღები იგივეა, რაც ჩვენი ჴრახვა!

ინვილი. დღლავს, ღღლავში სუსტი მუღამ დაიღუტება!

და თუ ხარ სუსტი ჴღვაში თევზებს გაუხარდებათ!

ინვილი. წადი თამამად!

ჴმანია. მან ბასრი ჩასცა!..

ას! სისხლი! სისხლი!

ბაღმუ ქვეშ ოქრო! საბუთები, მისი გეგმები!
სისხლი აცხია იმის ფიქრსაც! ვინ შემომკენს ს?

ინვილი. ჩქარა ნაგები!

ეს ხომალდი უნდა აფეთქდეს!

სადაც ჩვენ მივალთ: „ბიატორუმ ინზულა“ ჰქვიან!

ჴმანია ამორღვია!

ვინ მცხადლები? შენ ხომ მოგკლა? მკვდრები სდგებიან?

პლუტოს. (შემოდის კინომატოგრაფიულ აპარატით).

არა! მკვდრები ვეღარ სდგებიან!

სვანი ქალები.

ბერლო. ამა დაფიქრდი: ან ცხოვრებას რა ხელმძღვანელობს?

ჴმანია. მე შიში მიტანს...

გულში შავს ვფიქრობ!

ბერლო. ოქრო! მე არ მაქვს!

როდის შევიძენ?

თუ ვერ შევიძენ, ამ ცხოვრებას ვერც დაეფუფო!

ჴმანია. ვიცი შავს ჴრახვებს დამისახავ, შიშით ვგანკალებ!

ინვილი. ხა ხა ხა!

მაშ სად მისცურავე?

ან შეასრულე რაც გულში გიძივს

ან და ეს გემი თვით ააფეთქე,

რომ უსახელო ჩავნთქას ტალღებმა.

ბერლო. ამა გონს მოდი! ჩვენ რომ გვექონდეს

კეთილშობილურ მისწრაფებასთან ერთად ოქრო,

რას არ შევძლებდით?

ჴმანია. არ შემიძლიან!

ბერლო. მე რომ იმედი არა მქონდეს, ამ წუთს გრიგალი

მძინვარე ტალღებს სამუდამოდ შეგვეერთება!

ინვილი. მხოლოდ დღეს უნდა მოიქმედო შენ დილა საქმე!

ბერლო. (და შინას იძრობს და მიდის იმ მხარეს

სადაც პლუტოს გავიდა).

მან მომკლა მხოლოდ ოცნებაში...

მან მოკლა მხოლოდ ჩეი ფულო *)

აი, ეს მოკლა: ჩეი თაჯინა!

რომელს საწოლში ჩემს მიავიერ დაეაწვენ ხოლმე.

სიფრთხილის ვამო

მე ისევ ვმეფობ!

ჴმანია. შეეცდი! ო შეეცდი!

ო, ბერლო ჩემო!

პლუტოს. თქვენი სინდისის მამხილებელი ვარ და ვიქნები!

ცხოვრების საქე თქვენ გარდამოგვცათ

და შეუძლიან ადამიანის შავი ცხოვრება

გარდააქციოს ნეტარების აღთქმულ ქვეყანად.

ჴმანია. ბიატორუმ ინზულა!

პლუტოს. წადით და განვლეთ ამ ცხოვრების ლაბირინტები.

მეც ამ მანქანით თანამგზავრად უკან მოგყვებით,

ეს აპარატი მაგ შენს სახეს ისე გადილებს,

როგორც არის ჩვენი ყოფნის სინამდვილეში!

რას მოიქმედებთ, სამჯავროში გამოცხდლება,

ნაეტლოვნარი ეს დაგვიჩა დღეს რეალისტი,

სანდრო შანშაშვილი.

*) ფულო—ჩუქლო.

პარტიული ხაზი ლიტერატურაში.

(რ. ძ. ვ. ცეკას დადგენილება სამხატვრო ლიტერატურის დარგში პარტიის პოლიტიკის შესახებ)

1. მსგებნის მატერიალურ კეთილდღეობის აწევა უკანასკნელ ხანებში, რევოლუციური წყალობით ზრუნებაში მომხდარ გარდატეხასა და მასიურ აქტივობის გაძლიერებას, მსოფლ-მედველობის უდიდესი ფათარეობებსა და სხვა გარემოებებთან დაკავშირებით, ხელს უწყობს კულტურულ მოთხოვნილებათა ზრდას: ჩვენ, ამგვარად, მოვიტყეოთ მთელ კულტურულ რევოლუციის კირონიდში, რომელიც წარმოადგენს წინასწარ პირობას პარტიული საზოგადოებისაქენ შემდეგი მსვლელობისათვის.

2. ამ მასიურ კულტურულ ზრდის ნაწილს წარმოადგენს ახალი—პროლეტარული და გლეხური ლიტერატურის ზრდა, რომელიც იწყება პირველ რიგში ჩანასახოვან, მაგრამ, ახვედრის არახვედრებრივ ფართო ფორმებით (მუსიკობრივ, გლეხობრივ, კლასის გაზრთები და სხვ.) და თავიდან იდეოლოგიურად ჩამოყალიბებულ ლიტერატურულ სამხატვრო პროექციით.

3. მეორეს მხრივ სამეურნეო პროცესის სირთულე, ამვედ დროს ერთმანეთის საწინააღმდეგო და ზოგჯერ მტრულ სამეურნეო ფორმებში ზრდა, ამ განვითარებით გამოწვეული ახალი ბურჟუაზიის ჩასახება და განმტკიცების პროცესი, მისაღმი ძველი და ახალი ინტელიგენციის ნაწილის აუცილებელი და პირველ ხანებში არაკუველაციის მოთხოვნილებული ლტოლვა, საზოგადოებრივ წილიდან ამ ბურჟუაზიის ახალ-ახალ იდეოლოგიურ აგენტების ქიმიური გამოყოფა, —ყველაფერი ეს აუცილებელ გავლენას ახდენდა საზოგადოებრივ ცხოვრების ლიტერატურულ გამოხატულებაზე.

4. ამგვარად როგორც არ სწყუება კლასიური ბრძოლა საერთო, სწორედ ასევე იგი არ სწყუება ლიტერატურულ ფორმებშიც. კლასიურ საზოგადოებაში არ არის და არც შეიძლება იყოს ნეიტრალური ხელაფნება, თუმცა ხელაფნების და კერძოთ ლიტერატურის კლასიური ბუნება გამოიხატება უფრო მრავალფეროვან ფორმებში, ვიდრე, მაგალითად, პოლიტიკაში.

5. მაგრამ, სრულიად მიუღებელია მხედველობიდან გაუფხვრე ჩვენი საზოგადოებრივ ცხოვრების ძირითდი ფაქტი, სახელადობრ მუშათა კლასის მიერ ძალა—უფლებების ხელში ჩადების ფაქტი და ქვეყანაში პროლეტარიატის დიქტატურის არსებობა. თუ ძალა-უფლების ხელში ჩადებამდე პროლეტარული პარტია აღვივებდა კლასთა ბრძოლას და ამხადებდა მთელი საზოგადოების აფეთქებას პროლეტარულ დიქტატურის პერიოდში პროლეტარიატის პარტიის წინაშე დასმულია საკითხი, როგორ ითანამშრომლოს მან გლეხობასთან და თანდათან გარდაქმნას იგი, როგორ ითანამშრომლოს ბურჟუაზიასთან და თანდათან განდევნოს იგი. როგორ ამხატვის რევოლუციის ტენნიკური და სხვა ინტელიგენცია და იდეოლოგიურად ჩამოაშროოს იგი ბურჟუაზიასთან.

ამგვარად, თუმცა კლასთა ბრძოლა არ სწყუება, იგი მაინც ითვალის თავის ფორმას, ვინაიდან პროლეტარიატი ძალაუფლების ხელში ჩადებამდე სცდლობს არსებულ საზოგადოების დანგრევას, ხოლო თავის დიქტატურის პერიოდში პირველ რიგში აყენებს მშვიდობიან—ორგანიზატორულ მუშაობას.

6. პროლეტარიატმა უნდა შეინარჩუნოს, განამტკიცოს, გააფართოვოს თავისი ხელმძღვანელობა და დაიცავოს

ვოს სათანადო პოზიცია იდეოლოგიურ ფრონტის სხვა და სხვა ნაწილებში, დიალექტიკურ მატერიალიზმის შუქურა სულ ახალ-ახალ დარგებში (ბიოლოგია, ფსიქოლოგია და საბუნებისმეტყველო საგნებში საერთო) უწყვეტ დაიწყოს. პოზიციის დაპყრობა სამხატვრო ლიტერატურის დარგში სწორედ ასევე აღდგ თუ გვიან ფაქტად უნდა გახდეს. 7. უნდა გვახსოვდეს, რომ ეს ამოცანა ვაკცილებთ უფრო რთულად, ვიდრე სხვა ამოცანები, რომელთაც პროლეტარიატი სწყვეტს, ვინაიდან უწყვეტ კაპიტალისტურ საზოგადოების ფარგლებში მუშათა კლასს შეუძლო მომადლებლობები ძლევა—მოსილ რევოლუციისათვის, შეიქმნა მებრძოლთა და ხელმძღვანელთა კადრები და გამოემუშავებდა პოლიტიკურ ბრძოლის მშვენიერი იდეოლოგიური საშუალება. მაგრამ მას არ შეუძლო დაემუშავებია არც საბუნებისმეტყველო სამეცნიერო და არც ტენნიკური საკითხები და აგრეთვე, როგორც კულტურულად და ჩაგრული კლასს, არ შეუძლო გამოემუშავებია თავისი სამხატვრო ლიტერატურა, თავისი განსაკუთრებული სამხატვრო ფორმა, თავისი სტილი. თუ პროლეტარიატის ხელში არსებობა დღეს სასოვადობრივ—პოლიტიკურ შინაარსის მუველდობელი კრიტიკიზმი ყოველგვარ ლიტერატურულ ნაწარმოებისათვის, მას არ მოუპოვებია ასეთივე განსაზღვრული პასუხები ყველა საკითხებზე სამხატვრო ფორმებში შესახებ.

8! ზემოთქმული უნდა განისაზღვროს! პროლეტარიატის ხელმძღვანელ პარტიის პოლიტიკა სამხატვრო ლიტერატურის დარგში. პირველ რიგში ამას ეკუთვნის შემდგომე საკითხები: ურთიერი დამოკიდებულების შევასება პროლეტარულ და გლეხურ ე. წ. „თანამგზავრების“ და სხვა მწერლებს შორის, პარტიის პოლიტიკა თვით პროლეტარულ მწერლებს მიმართ, კრიტიკის და სამხატვრო ნაწარმოებების სტილის და ფორმის, ახალ სამხატვრო ფორმების გამომუშავების მეთოდების და ბოლოს საორგანიზაციო ხასიათის საკითხები.

9. ურთიერი დამოკიდებულება მწერალთა სხვადასხვა ჯგუფებს შორის ნათი სოციალური ან სოციალურ ჯგუფური შინაარსის მიხედვით განისაზღვრება ჩვენი საერთო პოლიტიკა. მაგრამ უნდა ვიქონიოთ სახეში, რომ ხელმძღვანელობა ლიტერატურის დარგში ეკუთვნის მუშათა კლასს მთლიანად, მთელი მისი მატერიალური და იდეოლოგიური რესურსებით. პროლეტარული მწერლების გეგმებისა ჯერ არ არსებობს და პარტია დახმარება უნდა გაუწიოს ამ მწერლებს მოიპოვონ ისტორიული უფლება ამ გეგმობინაც. გლეხთა მწერლებს მეგობრულად უნდა შეხედვდ და მათ უნდა გაეწიოთ ყოველგვარი დახმარება. ამოცანა მღვდმარებობის იმისა, რათა მათი კადრები გადავიყვანოთ პროლეტარული იდეოლოგიის ლიანდაგზე, მაგრამ ამ უნდა განვდევნოთ მათი შეზომილებიან და გლეხური ლიტერატურული სამხატვრო სახეები, როცა აუცილებელ წინასწარ პირობას შეადგენს გლეხობაზე გაკონტინის მოსაპოვებლად.

10. „თანამგზავრების“ მიმართ სახეში უნდა ვიქონიოთ: 1) დიდერენციაცია, 2) მათი მნიშვნელობა, როგორც ლიტერატურულ ტენნიკის კვალიფიციური, „სპეციალისტების“ და 3) მერყობა მწერალთა ამ ფუნქციის შორის. საერთო დირექტივით უნდა იყოს მიჩნეული მათდა-

მი ფრთხილი მოპყრობა, ე. ი. ისეთი მიდგომა, რომელიც უზრუნველყოფდა ყველა პირობებს კომუნისტურ იდეოლოგიის მხარეზე მათი ჩქარი გადასვლისათვის. პარტიამ უნდა გაცხრილოს ანტირევოლუციონური (ეხლა ძალიან მცირე რიცხოვანი) ელემენტები, უნდა ებრძოდეს „სმენა ვებოველების“ მიგვარ „თანამგზავრებს“ შორის ახალი ბურჟუაზიის იდეოლოგიას და ღმობიერად უნდა მოექცეს საშვალედ იდეოლოგიურ ფორმებს და მოთმენით უნდა შეეცადოს ამ აურაცხელ ფორმების აღმოფხვრას კომუნი-

უნდა იბრძოდეს ძველი კულტურულ მემკვიდრეობას, და აგრეთვე საშხატრო სიტყვის სპეციალისტებისადმი ზერელეთ მოპყრობის წინააღმდეგ. სწორედ ასევე დასაგმობია პოზიცია, რომელიც სათანადოთ ვერ აფასებს პროლეტარულ მწერლების იდეურ გეგმონიისათვის ბრძოლის მნიშვნელობას კაპიტულიაციის წინააღმდეგ ერთის მხრივ. და კომუნისტურ ამპარტავნიზის წინააღმდეგ, მეორეს მხრივ,—ასეთი უნდა იყოს პარტიის ლოზუნგი. პარტიამ უნდა იბრძოდეს აგრეთვე „პროლეტა-

სამუშაოზე მიმავალი სვანები.

ზის კულტურულ ძალებთან მკიდრო ამხანაგური თანამშრომელის პროცესსი.

11. პროლეტარულ მწერლების მიმართ პარტიამ უნდა დაიჭიროს ასეთი პოზიცია: ყოველმხრივ ხელი შეუწყოს მათ ზრდას და მათ ორგანიზაციებს და ყოველგვარი საშუალებით აიცილოს თავიდან კომუნისტური ამპარტავნიზმი მათ შორის, როგორც ყველაზე დამღუბელი მოვლენა პარტიამ, სწორეთ ამიტომ რომ მათში ხედავს საბჭოთა ლიტერატურის მომავალ იდეურ ხელმძღვანელებას

12. ზემოთქმულით საერთოდ განისაზღვრება კრიტიკის ამოცანებიც, რომელიც წარმოადგენს ერთ-ერთ აღ-

V

მზრდელითი იარაღს პარტიის ხელში კომუნისტური კრიტიკა ერთ წუთითაც არ უნდა სიმობდეს კომუნისტების პოზიციებს, უკან არ უნდა იხედვს პროლეტარულ იდეოლოგიას, უნდა ააშკარავებდეს სხვადასხვა ლიტერატურულ ნაწარმოებთა ობიექტურ კლასიურ აზრს და ამავე კონკრეტულ დავაზე უნდა იბრძოდეს ლიტერატურაში კონტრარეგულირების სულისკვეთის წინააღმდეგ ამკლავებდეს „სმენა—ვებოვლები“ ლიბერალიზმს და ამავე დროს იჩნდეს უდიდეს ტაქტს, სიფრთხილეს და ლობიოვრებას ყველა იმ ლიტერატურულ ფენებისადმი, რომელიც შეუძლიათ გააყვენი პროლეტარიატს და კიდევ გააყვენიან მას. კომუნისტურმა კრიტიკამ უნდა განდევნოს ლიტერატურული ბრძანებლობის კილო, მხოლოდ მაშინ ამ კრიტიკას ექნება დიდი აღმზრდელითი მნიშვნელობა, როდესაც დაეკრძა თავის იდეურ უპირატესობას: მარქსისტულმა კრიტიკამ გაბედულად უნდა განდევნოს თავის წრილად ყოველგვარი თვითგამყოფი კომუნისტური ამპარტანობა. მარქსისტულმა კრიტიკამ უნდა წაიშაყენოს ლონხუნგი—ისწავლეთ, და უკუაგდეთ ყოველგვარი მარქსისტურა და უპასუხისმგებლობა თავის საკუთარ წრეში.

13. პარტია შეუცდომლად უნდა არჩევდეს ლიტერატურულ მიმდინარეობათა საზოგადოებრივ და კლასიურ შინაარს და არავითარი შემთხვევაში განსაკუთრებული მიმდევრობა არ უნდა გამოიჩინოს რომელიმე მიმართულები-სადმი ლიტერატურულ ფორმას დარგში. ხელმძღვანელობს რა ლიტერატურის მთლიანად, პარტიას არ შეუძლია მხარი დაუჭიროოს ლიტერატურის ერთ რომელიმე ფრაქციას (უნდა ჩამოაყალიბოს ეს ფრაქციები ფორმაზე და სტრუქტურაზე შეხედულებათა სხვადასხვაობის მიხედვით), ისევე როგორც მას არ შეუძლია რეზოლუციებით გადასჭრას საკითხები ოჯახის ფორმის შესახებ, თუქც, საერთო, იგი ხელმძღვანელობს და კიდევ უნდა ხელმძღვანელობდეს ახალი ყოფი-ცხოვრების მშენებლობას. ყველაფერი ეს გვაფიქრებინებს, რომ ხანისათვის შესაძლებელია გამოიშროვებოდეს სხვა მეორედებით და ამ საკითხის გადაჭრა ჯერ კიდევ არ არის გათვალისწინებული. უნდა იქნას უარყოფილი ყოველგვარი ცდა შეზღოვილ იქნეს პარტია ამ იმართლებით ქვეყნის კულტურულ განვითარების დღევანდელ პერიოდში.

14. ამიტომ პარტიამ მხარი უნდა დაუჭიროოს სხვადასხვა ჯგუფების და მიმდინარეობათა შეჯიბრებას და

მიმდინარეობათა შეჯიბრებას ამ დარგში. საკითხის სხვა-ნაირად გადაჭრა. იქნებოდა სხვათა ბიუროკრატიული ცრუ გადაჭრა. სწორით ასევე დაუშვებელია დეკრეტით ამ პარტიული დადგინებებით გათვალისწინებული რომელიმე ჯგუფის ან ლიტერატურულ საგანმცემლო საქმის ლეგალური მონაპოლის მინიჭება. მატერიალურ და მორალურ დახმარებას უწევს ეს პროლეტარულ და პროლეტარულ-გლეხურ ლიტერატურას და დახმარებას უწევს რა „თანამზავრებს“, პარტიას არ შეუძლია მიანიჭოს მონაპოლია ერთ რომელიმე ჯგუფს, თუნდაც ყველაზე პროლეტარული თავისი იდეური შინაარსი, ეს მოსაწყვედად უწინარეს ყოვლისა პროლეტარულ ლიტერატურის დალუბებას.

15. პარტიამ უნდა აღმოფხვრას ლიტერატურულ საქმეებში თვითნებით, არაკომპეტენტურ, ადმინისტრაციულ ჩაჯვრის ცდა, პარტია უნდა ზრუნავდეს პარტიის შერჩევებზე იმ დაწესებულებებში, რომელნიც [განაგებენ ბეჭდვითი საქმეს, საცო ზრუნველყოფილ იქნას ჩვენი ლიტერატურის ქეშმართად სწორი, სასარგებლო და მობერბებელი ხელმძღვანელობა.

16. პარტიამ უნდა უზიაროს სამხატვრო ლიტერატურის ყველა მუშაკებს, რომ საქირაო ფუნქციების სწორი გათვალისწინება კრიტიკოსებსა და მწერალ მხატვართა შორის, უკანასკნელისათვის საჭიროა მთელი მუშაობის სიძიმის ცენტრის გადატანა ლიტერატურულ პროდუქციაში ამ საიტყვის ნამდვილი მნიშვნელობით. და თანამედროვე ცხოვრების დიდი მასალის გამოყენება.

საჭიროა განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს ეროვნულ ლიტერატურის განვითარებას ჩვენი კავშირის მრავალრიცხოვან რესპუბლიკებში და ოლქებში. პარტიამ ხაზი უნდა გაუყოს, რომ საჭიროა ისეთი სამხატვრო ლიტერატურის შექმნა, რომელიც ნაერთდევნი იქნება მუშათა და გლეხთა ნამდვილად მასიურ მკითხველისათვის გაბედულად და გადაჭრით უნდა აღმოფხვრათ არისტოკრატიული ცრუმორწმუნეობანი ლიტერატურაში და გამოიხიშნა მთლიანებისათვის ვასაგები სათანადო ფორმა ხელოვნების ყველა ტექნიკური მიღწევითა გამოყენებით.

მხოლოდ მაშინ შესაძლებელია საბჭოთა ლიტერატურა და მისი პროლეტარული ნაწილი თავის კულტურულ ისტორიულ მისიას, როდესაც გადასჭრიან ამ უდიდეს ამოცანას.

ს ე ლ ო ვ ნ ი ა ზ ე

მას შემდეგ, რაც ჩვენი პარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა გამოაქვეყნა თავისი დადგინება ხელოვნების საკითხების შესახებ, მე თითქმის აღარაფერის თქმა არ შემიძლია ამ დადგინებების შესახებ, რადგან, როგორც ცენტრალური კომიტეტის წევრი საესებით ვეთანხმები ჩვენი ცეკას დადგინებებს. აქ ყველაფერი აშკარა და გამორკვეულია. საქართველოს პირობებში პარტია უკვე მუშაობდა იმ პრინციპების მიხედვით, რომელიც საფუძვლად დაედო ამ დადგინებებს. მათ, ვინც გულწრფელად იღვასაბჭოთა სისტემის ნიადაგზე, ჩვენ ვაძლევდით ყოველგვარ საშუალებას გამოიჩინათ თავისი ნიჭი და შემოქმედება. სანამ გამოქვეყნდებოდა რ. კ. კ. რეზოლუცია, საქართველოს ცენტრალურ კომიტეტს უკვე დაუ-

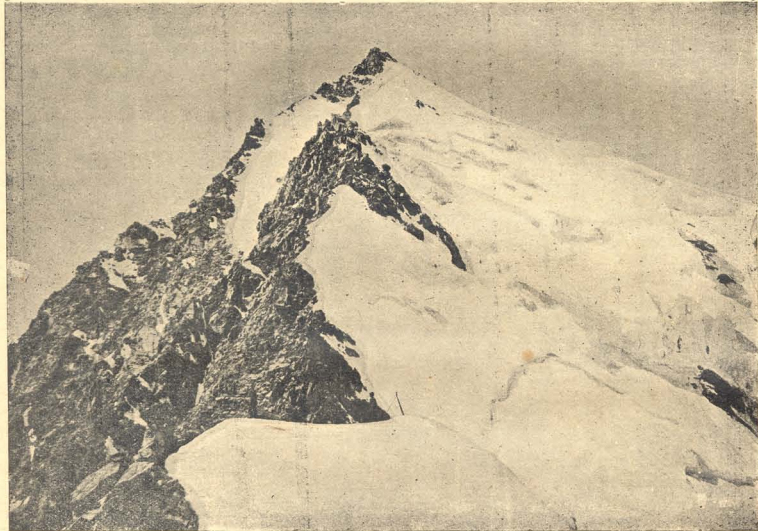
შვებული ჰქონდა პროექტი რეზოლუციის ხელოვნების საკითხების შესახებ. ეს პროექტი სასვებით ეთანხმება გაამოქვეყნებულ დადგინებებს. აქტუურ მწერლო ბასთან თანამშრომლობის საკითხი ჩვენში დიდი ხანია აღდგარი იყო. ჩვენი პარტიის მთავარი მიზანია აღმოსავლეთის დაჩაგრულ ერების ინტერესების დაცვა, და მათი განათხიფებულბა კაპიტალიზმის მონობისაგან. ნუ თუ ვინმე დაიქვდება მასში, რომ საქართველოში ჩვენ არ მივმართავთ ყოველგვარ საშუალებას რომ უზრუნველყოფთ ქართული ეროვნული კულტურა. ჩვენ ვაგულთხიფართო გზას ქართულ მწერლობას, თეატრს, მუსიკას, მეცნიერებას, მხატვრობას. მაგრამ თუ ხელოვნება, კულტურა, მიონდომებს ემსახურის ჩვენს საწინა-

აღმდევრო კონტრევოლიუციონერ მიზნებს, მაშინ ჩენი ბრძოლა დაუზოგავი იქნება.

ქურნალ „მნათობში“ ამას წინად დაბეჭდილი იყო გ. ტ. პოემა, სადაც ავტორი მხატვრულ ფორმის სახით, გვაწვდის მეტად ვულგარულ რეაქციონერ სახეებს. ეს ლექსი აშკარად მომართული იყო ჩენი პოლიტიკის წინააღმდეგ. ასეთი გზა არაფრად არ ვარგა. მწერლობა ამას უნდა ერიდოს.

დამკვიდრდება მხატვრულ შემოქმედებაში. თუ ეს არ მოხდა, ჩვენ დამარცხებული ვიქნებით.

დასასრულ ორიოდ სიტყვა ჩენში გაჩენილ პროლეტარულ მწერლობის ახალი ფრონტის (პროლემფუ) შესახებ. აქ შეკრებილ ახალგაზრდობას ჯერ არა აქვს გარკვეული იდეოლოგია. ისინი ალბად ჰეთქიობდნენ, რომ მათი ქურნალი სავესებით გამომხატველია პროლეტარულ იდეოლოგიის, მაგრამ კურიაზი შეგმიხვათ. ქურ-

მთა თვეთნულდი.

ჩენი პარტიის ცენტრალურ კომიტეტთან ერთად, მე სრულებით არ ვიზიარებ ზოგიერთ „მეზარცხენ“ ამხანაგის პოზიციას ლიტერატურის და საზოგადოთ ხელოვნების საკითხებში, რა თქმა უნდა მე არ ვეთანხმები ამხ. ვარდინსაძე, რ. კ. პ. რეზოლუციისაში ბევრათ მეტრა ვარონსკის შეხედულობის ხაზები ვიდრე ვარდინის და „ნაპოსტოვების“. მაგრამ არ შემძლია არ აღვნიშნო, რომ ვარდინის „ძიებაში“ არის ისეთი მომენტები, რომელთაც აქვთ მომავალი ნიადავი. ათი წლის შემდეგ კომუნისტური და პროლეტარული პსიქოლოგია უსათუოდ

ნალში დაბეჭდილი იყო ერთი პეისა, რომელიც სავესე იყო რეაქციონერ შინაარსით. ამ ახალგაზრდობას ჩვენ ვერ მივცემთ რაიმე განსაკუთრებულ პრვილეგიებს ან მწერლობაში მეთაურობის საჭეებს. მთა სჭირდება ბევრი მუშაობა ვნახოთ რამდნათ შესძლებენ ისინი შემდგში ნამდვილ პროლეტარულ მწერლობის და ხელის დამსახურებას, რაც ჩენთვის ფრად სასურველი იქნება.

ს. ორჯონიკიძე.

პარტიის ხაზი ლიტერატურაში

რ. კ. პ. ცეკას უკანასკნელ დადგენილებით შესახებ ოლიტიკისა ხელოვნების სფეროში და, მხატვრულ ლიტერატურაში—ბოლო მოვლება აზრთა უთანხმოებას ამ საკითხის გარშემო ჩვენ პარტია, უკანასკნელ ხანაში, ასე დაუხლოვდა ამ საკითხს და შეუდგა მთლიან პოლიტიკის გემუშავებას ამ დარგში. მებრძოლ მუშათა კლასის პარ-

ტიას, უდიდეს პოლიტიკურ და სოციალურ ვადატრიალეების დროს, როდესაც ის მთელ თავის ძალებს ახმარებდა ვაფატრებულ ბრძოლას უმაკალითო დაბრკოლებების დასაძლევად, არ შეეძლო პირველ წლებში დაშორებოდა ამ გადაწყვეტ ამოცანებს და მიექცია დიდი ყურადღება ხელოვნების საკითხისათვის.

ახლა ეს დრო დადგა პოლიტიკურ და ეკონომიურ

პოზიციებზე გამაგრების შემდეგ, პროლეტარიატი იწყებს იდეოლოგიურ მუშაობას დაპყრობის, რაც ადვილ საქმეს არ წარმოადგენს.

ამ. ლენინი თავის უკანასკნელ წერილში კოპიერაციის შესახებ ამბობს: „ჩვენი მოწინააღმდეგეები არა ერთხელ გვეუბნებოდნენ, რომ ჩვენ ვიწყებთ სრულყოფილ უბრალო საქმეს, ვინაიდან გვინდა დავამყაროთ სოციალიზმი არა საკმაოდ კულტურულ ქვეყანაში. მაგრამ ისინი შესცდნენ იმაში, რომ ჩვენ არა იმ მხრიდან დავიწყეთ, როგორც (ველა პედანტების) თერიაზი არის მიღებული და კიდევ რომ ჩვენში პოლიტიკური და სოციალური გადატარება ვახდა წინამორბედი იმ კულტურულ დაჯიბრების და კულტურულ რევოლუციისა, რომლის წინაშე ჩვენ ეხლა მაინც ვდგავართ“. მაშასადამე, უკვე 1923 წ. ამ. ლენინი გვეუბნებოდა, რომ ჩვენ ვიწყებთ მთლიან კულტურულ რევოლუციის სფეროში შესვლას.

ლენინი ამ კულტურულ რევოლუციას არ სთვლიდა უცბად და ორ წუთში შესასრულებელ საქმეთ. ლენინი განაცხადებს: „ჩვენთვის საკამათისა ეხლა ეს კულტურული რევოლუცია იმისათვის, რომ შევიქმნეთ სასებთი სოციალისტურ სახელმწიფოთ, მაგრამ ამისათვის იგივე კულტურული რევოლუცია წარმოადგენს ჩვენთვის წინადა კულტურულ ხასიათის სინდლეს (რადგან ჩვენ უცივნი ვართ) და აგრეთვე მატერიალურ ხასიათის სინდლეს (რადგან, თუ ვინადა, რომ კულტურული იყო, საკმარის არის მატერიალურ საშუალებადა შესაფერი განვითარება წარმოებისათვის და აგრეთვე ერთგვარი მატერიალური ბაზა)“.

წერილში: „Лучше меньше, да лучше“ ამ. ლენინი სწერს: ჩვენ ძალაუფლებულ ვიღებთ ამ თვისებას (ე. ი. დაუნდობლობას და სექსტიციზმს მ. კ.) იმათ წინააღმდეგ, ვინც მეტის მეტად ბეგრს და მეტის-მეტად იოლად ლაპარაკობს, მაგ., პროლეტარულ კულტურის შესახებ: ჩვენთვის ამ თვითვე შესაძლებელია გვერდი აუაროთ იმ კულტურას, რომელიც ბურჟუაზიულ პერიოდამდე ჩამოყალიბდა ე. ი. ჩინოციკრის და ბატონყურის, და სხვა ანგვრას. კულტურის საკითხებში აჩვენება და დაუკვირებლობა ყველაზე უფრო მავნებელია საპირა არის, რომ ეს ჩვენმა ახალგაზრდა ლიტერატორებმა და კომუნისტებმა კარად დახსომონ“.

ამ. ლენინის ამ ძირითადი დებულებით უნდა იქნეს გამოარკვეული პარტიის ხაზი კულტურის დარგში და ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ც. კ. რეზოლიუცია წარმოადგენს ამ აზრების განვითარებას მხატვრულ ლიტერატურის საკითხებში.

სხვათა შორის აღსანიშნავია, რომ იქ, სადაც ლაპარაკია კლასობრივ შინაარსზე ხელოვნებაში და აგრეთვე იმის შესახებ, რომ „კლასობრივ ხელოვნებაში არ არის და არც შეიძლება იქნეს ნეიტრალური ხელოვნება“ — რეზოლიუცია არსად ერთი სიტყვითაც არ იხსენიებს პროლეტარულ კულტურას — რაზედაც ასე ბეგრის ლაპარაკი უფრო ზოგიერთ, ახალგაზრდა ლიტერატორებს, როგორც პროლეტარულს, ისე სრულებით არა პროლეტარულ ცენტრებში.

რეზოლიუციაში მუშაობა მხოლოდ პროლეტარულ და პროლეტარულ-გლეხურ დიკტატურაზე, რომელსაც ჩვენ ვაღიარებთ ვართ მატერიალური და მორალური გაუწიით დახმარება; ლაპარაკია აგრეთვე ლიტერატურის

სწორ ხელმძღვანელობაზე, რაც სასებთი ეკუთვნის მუშათა კლასს მთელი თავისი მატერიალური და სულიერი კულტურის რესურსებით. სხვათა შორის რეზოლიუცია აღნიშნავს, „რომ პროლეტარულ მწერლებს შეეძინათ ანგვრის აზრის, ხოლო პარტიის ვეგლება დახმარება ვეუწოოს ამ მწერლებს, რათა მათ მიეცეთ საშუალება მოიპოვონ ისტორიული უფლება ამ შეგონიანს“. მაგრამ, როგორ შეიძლება ეს გაკეთდეს? რა თქმა უნდა არა დიკრეტის სახით, არა ლიტერატურულ ბრძანებით და, მით უმეტეს, არა ამზატებულ და უდიერ განწყობილებით ძველ კულტურულ დანაშაუართან და „თანამგზავრებთან“, (попутчики), რომლებიც მხატვრული სიტყვის სპეციები არიან, ვინაიდან, როგორც ამ. ლენინი ამბობს: „პროლეტარული კულტურა უნდა წარმოადგინდეს ამ ცოდნათა მარჯვის კანონიერ განვითარებას, რომელიც კაცობრიობამ შეიძინა კაპიტალიზმზე, ბატონყურს და ჩინოციკრს საზოგადოებათა უდიდეს ქვეშე“. პარტიის ლოზუნგი არის: „კაპიტულიანტების წინააღმდეგ ერთის მხრით, და კომუნისტურ ამპარტანებისა — მეორეს მხრით“.

თავის თავად ცხადია, როდესაც ჩვენ ვიწყებთ ახალ პოზიციებს დაპყრობას, შეუძლებელია მაშინ წინდაწინვე კაპიტულიანი უკან დახევა, რაც თავის თავად ამ პოზიციების დაკარგვას და ფორმტზე დამარცხებას ნიშნავს.

ამგვირი სულიერი განწყობილება უფლებებულ უნდა იქნეს კომუნისტების მიერ, რომელთაც ეს მთი ბრძოლის მნიშვნელობა იდურ შეგონიანისათვის, რომელიც თავის თავად დამყარებულია იდეურ უპირატესობაზე შედარებით მოწინააღმდეგე ძალებთან.

და ამისათვის, მით უმეტეს, უფრო მეტი სისასტიკით ჩვენ უნდა ვებრძოდეთ კომუნისტურ ამპარტანებს, კომუნისტურ ტრამახებს და სხვა ანგვრას „ბავშურ-მემარცხებელს“ ავადმყოფობას, რომელთაც ყველაზე უფრო საშიშობა ჩვენი მუშათათვის და ზიანის მეტი არაფერი მოაქვს ბრძოლაში შეგონიანის მოსაპოვებლად.

იმავე დროს ჩვენ ხშირად ვეგვდებით ანგვრას კომუნისტურ ამპარტანებისა: კერძოდ საკათოვლოში, სადაც ვერ კიდევ ასე სუსტია პროლეტარული და პროლეტარულ-გლეხური ლიტერატურა — ვიყით გულხადილი — ამაში ჩვენც მივიჭვების დანაშაული

ჩვენ ვერ მივაჭვით სათანადო ყურადღება ჩვენს პროლეტარულ მწერლებს; ეს აიხსნება იმით, რომ ჩვენ სამუშაოდა, არა გვაქვს მტკიცე ნიადაგი პროლეტარულ ლიტერატურის გასანვითარებლად, ვინაიდან მეტის-მეტად მცირავა ჩვენი პროლეტარიატი; მეორეს მხრით, თვით პროლეტარულ მწერლების მოღვაწეობა ვერ ამართლებდა ჩვენს მიმდებარს. რადგან, მხოლოდ უდიერი მოპოვებით კულტურული მემკვიდრეობისაში და მცირე სუფილად ისწავლო, ისწავლო და კიდევ ისწავლო, ვერავითარ ხელოვნებას ვერ შეძქნით. ჩვენ საკმაოდ დიდი ყურადღება მიაგვიქცით ჩვენ „თანამგზავრებს“. მით არა აქვთ, ჩემს აზრით, საბუთი იყენენ ჩვენი თქმყოფილი. სამაგიეროდ ჩვენ შეგვიძლია არ ვიყოთ ემყოფილი ვთქვათ, რომ თანამედროვე ქართულ ცხოვრების ასახვაში და თანამედროვე მუშურ-გლეხურ მკითხველის მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებაში, „თანამგზავრებმა“ მიაღწიეს მეტად მცირე შედეგებს.

ჩვენი ლიტერატურის და თეატრის მოღვაწეების შესახებ შეიძლება ითქვას: „ერთს დაშორდენ და მეორეს ვერ

მიუხელოდენ⁴. ჩვენ ამას ვლაპარაკობთ არა საყვედურის სახით, არამედ მტკიცე რწმენით, რომ ეს შეცდომები უთუოდ იქნება გასწორებული. ეპოქის შესაფერისი სიტყვა და გამოთქმა იქნება მონახული და სწორი გზით ამხანაგურ თანამშრომლობით კომუნისმის კულტურულ ძალებთან წამოვლენ რევოლიუციის „თანამგზავრება“, რომლებიც ღრესდლობით გზავიარაღნივ დგანან.

სიამოვნებით უნდა აღინიშნოთ, რომ, მიუხედავად ჩვენი მერყეობის და ნაწილობრივ შეცდომებისა ქართულ ს. მხატრო ლიტერატურის საქმეებში, მიუხედავად შედარებით, ჩვენი მცირე მიღწევებისა, პრაქტიკულ მუშაობაში, — ჩვენი მთავარი ხაზი საერთოდ ქართულ პირობებში, არ დაშორებია იმ დებულებებს, რომლებიც რ. კ. პ. ცენტრალურ კომიტეტის რეზოლუციაში არის. ეხლა ჩვენ დაგვირგებდა დეტალურად დამუშავება, გამორკვევა ჩვენი

ხაზის, რასაც ჩვენ ამ უხელოეს დროში შევსდებოდით, როდესაც გამოქვეყნებულ იქნება ს. კომ. პარტ. ცენტრალურ კომიტეტის რეზოლუცია.

ჩვენ მძიმე და საპასუხსაგებ ამოცანის წინაშე ვდგავართ

მაგრამ ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ ეს ახალი კულტურული პრობლემა ჩვენ მიერ ღირსეულად იქნება გადაჭრილი, მიუხედავად იმისა, რომ ის უფრო მეტ დაბრკოლებებს შეიცავს, ვიდრე ჩვენი მუშაობა სხვა დარგებში.

ამის თავდება ჩვენი რესპუბლიკების შეურნობის სიძლიერის გამაგრება, მისი მატერიალური ბაზები და პოლიტიკური აქტივობის განვითარება მილიონ მუშათა და გლეხთა მისებში, რომლებიც მიიღებიან კომუნისმისაკენ.

მის. კახიანი.

მასს ბარტმლი.

დიდი გზა

გზა მომველნა, ვით გამოცანა, ახლა ყველაფერს მისგან მოველი. და ალტაცების წმინდა ოსანა ისმის. კარგია წუთი ყოველი.

ზეცის შესახებ მე რა ვიცოდი, მე რა ვიცოდი ღღრმეს ღებზე? წყარო! შენ ბაგე გამომიწოდე, და შენი ვსცანი მე სიღამაზე.

სასტიკე გრიგალებს მე ვდარაჯობდი და მათი სუსხით ვიყავ ვაზობილი. ქალარა ზამთრის ყინვას ვეპობე, — ის იყო ჩემგან უარყოფალი.

შავი ღრუბლების მწუხარე ხაზი, ელვის და მების მთელი კრებული მიემართება უმალეს მთაზე, თითქო მიწა აჯანყებული.

და როცა გატყდა ზეცის ბარძიმი, ცისარტყელასი გამოინდა წყლული.

ზევით აღვინდა მძიმე არწივი და აიტანა თან ჩემი გული.

შემოსილები შეიდიე ფართი მიალერსებენ მე გორაკები. ტყემ, გაბანაჯულმა აღურ სიმღერით დაიწყო ცტკა—მზისგან ნაქები.

ამაყ ქალაქის მწველ დიდებათა დაულოლავე ფუტქა საყვირი. ნაჯგულმა ქუჩამ, რაც ებადა, არომატებთ სწრაფად დაღვარა.

გიჟ პლანეტების ხზიერი გრვინეცა და მსოფლიოსი მძ მე გრავანი ისმოდა, როგორც მზის ურავანი, როგორც ხობტათა დიდი გვირგვინი.

უკან დაეტოვე მე სიმძიმლი, უცნობი ღვინთა მთვარლი, მღელვარე და ბოლოს ვნახე ნეტარ ღიმილით ქვეყნის საზღვარზე—ზღვა მოეღვარე.

თარგმანი ვალერიან გაჭრინდაშვილის.

ს ვ ა ნ ე თ ი.

სვანები ეკუთვნიან იაფეტურ მოდგმის ქართულ შტოს. უძველესი დროიდან მათი საზნადროა ენგურისა და ცხენის წყალის სათავეებში, კავკასიის მთავარი ქედის სამხრეთ აღმოსავლეთის მთის კალთებში, დაუსრულებელ თოვლის უღმანოებში და სასტიკ მყინვარებში, რომელთა ძირში ყვეილოვანი სახალხო მთებია ვაშლილი, ხოლო ქვემოთ დაბურული ტყეები.

VII ქრ. დაბ—მდე სვანები სხვა ქართულ შტოებთან ერთად ცხოვრობდნ მცირე-აზიაში: ტიგრის ეფრატის ვაკეებში, ქალღუში, მესოპოტამიაში და შემდეგ ვანის ტბისა და არარატის ვარშემო ანუ ძველს „ურარტულ“-ს სახელმწიფოში. აქედან ისინი სხვა ქართველებთან ერთად

იღწევიან თანისთანობათ სემიტებისგან და 5—6 საუკ. ქრ—მდე სვანები, თითქმის პირველნი შემოიღან ამიერ-კავკასიაში და აქც, ჩრდილოსკენ დახვეით იაკვიზენ დღევანდელს სვანეთის ტერიტორიას...

ქალღუაში და მესოპოტამიაში ცხოვრებას სვანები ღრესაც იოანგზენ უძველეს ფერხული სიმღერით: „იაგქალდე“.

„იაგ ქალდე და ბებუცია სოფელ ქალღუში შუშპარია შუშპარს დაბლა ქვინია ქვინან დაბლა მზიანია“.

საუკეთესო დასაბუთება სვანების პირველი ბინადრობისა არის სვანეთის საევიგარდოო სახელები სსიგნა

სვანებთან მკხოვრებ ქართველი ტომების („ხეთ“—ხეთები, „მესხ“—მესხები, „ჯიქ“—ჯიქები და სხ.) და ის გარემოება, რომ ვანის ლურსმული წარწერების წაქითხვა მეცნიერებას სვანური ენის შესწავლამ შეაძლებინა.

მარის თემის არ იყოს, სვანეთში მისული დღესაც გრძნობს ურარტიელების ეპოქის წარმართულს კულტურულ ატმოსფერას.

გეოგრაფი სტრაბონი (I საუკ.) სვანებს იხსენიებს ვაკეკობით და სამხედრო საქმის ცოდნით, აღნიშნავს მათ ბინძურად ცხოვრებასაც.

„სვანებს ჰყავთ თავისი ხალხის მიერ ამოჩეული მეფე და საბჭო რომელიც შესდგება 300 კაცისაგან. იგი-

იმპერიალისტური რუსეთი მხოლოდ 1847 წ. ახერხებს შესვლას სვანეთში, მაგრამ 70-იან წლებში მოსახლეობა უმართავს მათ აჯანყებას და მთავრობაც იძულებული ხდება დათმობის გზაზე წავიდეს.

1905 წ. სვანეთი მონაწილეობას იღებს რევოლუციურს მოძრაობაში.

ძველად, სვანეთი უსათუოდ კულტურული ქვეყანა იყო და მისი ეკონომიური მნიშვნელობაც (ოქრო) შესამჩნევია სვანები ამუშავებდნენ მადნეულს მაგრამ შემდეგში სვანეთი ჩამორჩა და პრიმატიულს პირობებს მიჰპაროდა.

უმთავრესი ადგილი სვანების ესონოპიურ ცხოვრებაში დღეს უკმაყოფილო დაძვინავეებს, მესაქონეობას,

მთა თივინულ სვანეთში.

ნი ხელმძღვანელობენ გარშემო მოსახლე ერებს, რომლებზედაც ბატონობენ ამბობენ, რომ მათ შეუძლიან გამოიყვანონ საომრად 200,000 მხედარი“.—ამბობს სტრაბონი.

ბიზანტიელი ისტორიკოსები აღნიშნავენ სვანეთის ოქროს, რომელსაც კვიზის სახით, მდინარიდან იღებდნენ ნადირის ტყავით. აქედან არსებობს ალბათ, მითი ოქროს ვერძის შესახებ.

სვანეთი საქართველოს პოლიტიკური სხეულის განუყრელი ნაწილი იყო. განსაკუთრებით XII საუკ. სვანეთი შესამჩნევს პოლიტიკურს როლს თამაშობდა, საერთოდ, სვანეთი საქართველოს საერთისაოს, შეადგენდა.

არ არის საქართველოში კუთხე, რომელსაც საუკუნეთა განმავლობაში ასე თავისუფლად და დამოუკიდებლად ეცხოვრა, როგორც მეფეებისგან ისე თავისი თავადებისაგან (დაღშქელიანები).

სვანეთის თავისუფლების ნიადაგი იყო მისი გეოგრაფიული მდგომარეობა ამით ისარგებლეს სვანებმა და ყველაზე ადრე გაიდგეს უღელი ფეოდალიზმისა. ხოლო

მეფუტკრეობას, მაგრამ რადგან ყველა ამ დარგებს პრიმატიულად აწარმოებენ, ამიტომ არც ერთი ხსენებული დარგი არ არის განვითარებული.

სვანები სოფსავენ პურს, ცერცეს, მუხულოს, სიმინდს, შვრიას, ოსს, კანაფს, მაგრამ ყველაზე მეტი ქერი ითესება, რომლის არაყიც სვანეთში ღვინის მაგიერობას უყვებს.

გარდა მესაქონეობისა და მეფუტკრეობისა, რომელსაც ჯერ რიგინად ფეხი ვერ მოუკიდია დიდი მნიშვნელობა ეძლევა სვანეთის ხე-ტყეს, ოქრო ვერცხლს, და სამკურნალო წყლებს. აღსანიშნავია, რომ ტყის ექსპლოატაცია დღეს ფართო ხასიათს ღებულობს. ეს ნაკლები მნიშვნელობა ეძლევა ნანადირევს. ყოველწლიურად სვანებს ბაზარზე გასასყიდათ მიაქვთ 500 მეტი კვერნა, მელა, მგელი და დათვი, რომელთაც და პირდაპირ ფართალზე სცვილიან ან ფულზე ჰყიდიან.

გარდა ამისა, სვანეთში გავრცელებულია გაცელა—გამოცვლითი მრეწველობა, რასაც ხელს უწყობს თერგისა და ყუბანის ოლქები.

ამასთან სვანეთს „გარედაც“ ვაღიან სამუშაოვ. მაგ. წრეთს ერთი ჯგუფი სვანებისა ტფილისშიც მუშაობს. (საბურთალოზე).

მაგრამ სვანეთი ისევ ჩამორჩენილია და ისევ კარჩაკეტილ ცხოვრებას განაგრძობს.

სვანეთის უდიდესი უმუცლოობაა ცნობილი სვანური ავადუყ-ფობა „ჩიყვი“ ანუ კატინიზმი, რომლითაც 100% დაავადებული, ჯანმრთელობის საკითხები კიდევ მოუგვა რებელია და ამე მად სვანეთში მრავალა სნეულება მინიწარება ამას დაუმატე უსწავლეობა, სინდრე, ძველი ადამები, ზნე-ჩვეულობა, „სისხლის აღება“ და თქვენ წარმოიდგინეთ რაბდნი საქმეა გასაკეთებელი მიყრუებულს სვანეთში.

სვანეთის განახლება, გაღვიძება დაუსრულებელი ძილიდან გეუთენის საბჭოთა ხელისუფლებას, რომელმაც სვანეთის ახალი ისტორიული ხანა შეუქმნა. მიიღო რიგი ფაქტების დაღდება ამს შესახებ. თუ რა სურად-ლებით გკადება დღევანდელი ხელისუფლება სვანეთის ეს შეიძლება ცოცხალი მაგალითების „თავდაპყრობელობის“ მისი წყლისწინაში სამი თვით ერთი ქვიშის და ერთი ფერშლის, ერთი სავადმყოფოს და ერთი ბებია ქალის მაგაერთა დღეს არის 7 ქვიში, 2 ფერშლი, 2 ბებია ქალი, 4 სავადმყოფო პუნქტი ხუთ ხუთი საწოლით, შესაფერი ტანსაცმელით და წამლებით; სამი თვით ვაიმო-ძიელის მოსვლის ნაცვლით, ორი სახალხო ს.სამართლო, ორი გამოძიებელი; სვანეთის საბოქაულოს სვანეთის მანკით გადაქცივე; ერთი სამაზრო სასაიანი ადმსკომი; 4 უპნის ადმინისტრატული პუნქტი; ერთი სამაზრო მილიციის სამმართველო, ყველა ამისათვის საჭირო შენობების აგება; ბავთია თავშესაფარი და მრავალ-რიცხვანი სვანეთის შენობების სახელმწიფო ხარჯზე მიღება სვან და სავა ქალაქებში (მარტო ტფილისში მთავრობის ხარჯზე 70 სეანის ბავში იზრდება).

სკოლების დანერგულ შენობების შეკეთება, განახლება და აღდგენა, რამოდენიმე ახალი სკოლის გახსნა, 4 ახალი შენობის აგება ბეჩოში, სახელმწიფო სავაჭროების და კოოპერატივის გახსნა, სამკთბელოების დაარსება, ფოსტა ტელეგრაფის გაყვანა; მესტალიში 20 ოთახისკან შემდგარი ორსართულიანი ქვის სახლის აშენების დაწყება, სვანეთის აღმსკომის ყველა დაწყესტულებათა მოსათავებლობა.

იქვე მეორე ორსართულიანი 20 ოთახიანი ქვის სახლის აშენების დაწყება ცენტრალურ სავადმყოფოსთვის. აბანოსთვის ქვის შენობის აგების დაწყება მესტალი ბეჩოში სამეურნეო სასწავლებლის გახსნა. მეფეტქრობის და მერძეეობის თანამედროვე წესების ხალხსთვის გასაქმობა სპეცილისტების მოწვევა პრისის სასწავ და განსწავლებელი მ.ქანების შექმნა; კლუბის დაარსება და სასადალოს გახსნა მესტალიში, ორ ადგილას რადიო სადღურის მოწყობის განხორბავა. საყრდითო ამხანაგობის და არსება, წერა-კითხვის უკოდინარო სალიკვიდაციო მუშაობა. კინოს შექმნა. საზენკლო და სადღურგლო სახელოსნების გახსნა, თიხის ქურჭლის ხალხისთვის მისაწვდენით თიხის პატარა ქარხნის გახსნა და რაც უმთავრესია, ფეოდალური უფლის სიმძიმისაგან ხსნა და გლეხეკაცობის მიმე გადასახადებისაგან განთავისუფლება და სხვა.

ამნარიან—ამბომა „ძველი და ახალი სვანეთის“ ავტორი ვენატე ვაზლიანი „საქპის დაავადებას“ სახელწაზროვნება, მკერე-მეტყველურათ დალაღდება და იმ ფაქტის წინაშე გვაყენებს, რომ რაც ბოლო შედეგების მიერ ასეთ მძიმე რეკლამურ პირობებში ამ მოკლე ხნის განმავლობაში გაკეთებულა და კეთდება სვანეთში, მას ოღნავაც ვერ შეედრება წინანდელი მთავრობების მრავალწლების ნორმალურ პირობებში მუშაობა“.

ვგონებთ ამ სიტყვებს ზედმეტ რაბმატება არ სჭირია.

ვიპლიოგრაფია

ძველი და ახალი სვანეთი
თბ. ვაზლიანი.

ს. ს. ს. რ. სახელმწიფო გამომცემლობა. ტფილისი 1925 წ.

ვენ კალიანის წიგნი სწორე და სადუქლიან მასალებს იძლევა სვანეთის „კლავ-უხაოზობაზე, მისი გეოგრაფიის, ეთნოგრაფიის ისტორიის, კულტურა-ეკონომიკის და წიხს შესახებ“.

ავტორი არკვევს სვანების უძველეს ისტორიას, მათის მცირე აზიიდან გამოსვლას და ამერე-კავკასიაში დაბინაობას, სვანეთის ძველ კულტურას. ეკონომიკისა და პოლიტიკურ მდგომარეობას |—XVIII—საუკ.

ქროსტიანობას, ეკრბო-თავისცაცემლობის ნაშთებს, ძველ ზნე-ჩვეულებებს და დეტალურად გვიანობს სვანეთის ეთნოლოგიას, — ეს წიგნი თ თქმის პირველია ქრონოლოგიურად კართულენაზე სვანეთის შესახებ, მაგრამ ზოგი მთავანი დარბინ იყო ისტორიული ცნობებით, ზოგი ზარეველს ვაღბს და ტენდენციურ ცნობებს შეიცავდა ამ შემთხვევაში ვენ. ვაზლიანის წიგნი განსაკუთრებულ თუ მივიღებთ მხედველ-ბაში ადგილობრე წყაროების დაშუშავებას, შევად პირუთვნელს და სინდისიერ შრომას წარმოადგენს როგორც თანამედროვე მეცნიერების ის ყველ დანერგესტულ მკითხველს თანამად შეუძლიან ამ წიგნის ისარგებლის.

წიგნი მდ დარია ილაესტრაციით (33 სურათი), დართლი აქვს მუხევიანი რქა სანოზის, ვენ. ვაზლიანის რედაქტობით შედგენილი ტომ ევ. იარბის მიერ, და შეიცავს 16 ვერგულს. მალალოს დილისა სახელწვამი სვანეთის შესახებ ასეთი დართული შრომის გამომცემლობის, მაგრამ ამისთანავე უნდა აღინშნა, რომ წიგნის ფასი მ.მ. 80 კ. მკითხველისათვის ხელმეუფლობია.

ლ ე ნ ვ ა რ ე ლ ი .

მამს ბარბულ.

მამს ბარბული, პოეტ—მუშა. დაბიდა 17 ნოემბერს 1868 წ. ლოგოშენში დრუზენს ხალხის, მას არ ქონა ბედნიერი ბავშობა და მისი ჭკაბუკობის ხანა აღნიშნული იყო ზეფმეტო აჭიორევიის ის ადამკრეს თვის ახალგაზრდობას საპრობოლენს. თმა გვიმოყვება მასში პროეტსტო. რველიუტობა მისცა მას ახალი ძალა. ყველა ეს მომენტები სწინა მის ლოკოში.

ბარბულის შემოქმედებაში არის სამი მთავარი თემა პირველი—სოციალური მოტივები. აქ არის მთავარი ამოცანა ბარბულის; ცნობა მკუს „მუშის სული“ (სათავური ერთი მისი კრებულის). მოკლე სოციალური თემა—არის თემა მარტობის, და შესაქ—საწარმოის, სახეების დაგინაწილური ფორმის მართე ბარბულის შემოქმედა არ არის. ის განიკდის ექპროსიონისტებს გაღლენს, რომლებმაც ასწავლეს მას ლექსის მუქა და მისცეს თავისებური რიტმი.

1920 წ. ბარბულმა ვაგოსი წიგნი თავის მოგზაურობის შესახებ რუსეთში და ციმბირში.

რედაქტორი მ. ქანბანი.